

Regulering av fiske etter anadrome laksefisk i sjø og vassdrag fra 2021

Innhold

1. Sammendrag.....	3
2. Om høringen.....	4
2.1. Bakgrunn og formål	4
2.2. Prosess	4
2.3. Høringsinstanser	4
2.4. Viktige endringer etter høring.....	5
3. Overordnede merknader til reguleringsforslaget.....	5
3.1. Kunnskapsgrunnlaget	5
3.2. Bruk av føre var-prinsippet	10
3.3. Tiltak mot andre påvirkninger.....	13
3.4. Byrdefordeling mellom sjø og vassdrag	15
3.5. Ivaretagelse av samiske rettigheter/folkerettslige forpliktelser	17
3.6. Gjenutsetting	21
3.7. Bruk av utredningsinstruksen	23
4. Merknader til hovedgrep i reguleringsforslaget	24
4.1. Ikke åpne for fiske i vassdrag med manglende fangstrapportering	24
4.2. Ikke åpne for fiske i vassdrag med mangelfull organisering.....	28
4.3. Ikke åpne for fiske med krokarn i Finnmark	29
4.4. Ikke åpne for fiske i sjøregioner med risiko for overbeskatning av hensynskrevende bestander	31
5. Merknader til bestemmelser i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen	34
5.1. Virkeområde - § 1	34
5.2. Fiske med stang og håndsnøre - § 2	35
5.3. Begrensninger på fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk - § 3	38
5.4. Fiske med kilenot og lakseverp § 4	45
5.5. Dispensasjon - § 5	46
5.6. Annet uttak av anadrome laksefisk - § 6.....	47
5.7. Håndheving og sanksjoner - § 7	53
6. Merknader til bestemmelser i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag.....	53
6.1. Virkeområde - § 1	53
6.2. Fiske i vassdrag - § 2	55
6.3. Forbud mot fiske etter vinterstøing - § 3	58
6.4. Dispensasjon - § 4	58
6.5. Annet uttak av anadrome laksefisk - § 5.....	59
6.6. Midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak for laksefiske i vassdrag - § 6	60
6.7. Annen myndighet tillagt Fylkesmannen - § 7.....	64
6.8. Håndheving og sanksjoner - § 8	65
7. Merknader til forslag til endringer i forskrift om fiske etter laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva	66
7.1. Fisketid for sjø og vassdrag	66
8. Økonomiske og administrative konsekvenser	70

1. Sammendrag

Miljødirektoratet skal vedta nye forskrifter om fiske etter anadrome laksefisk i sjø og vassdrag, hjemlet i naturmangfoldloven og lakse- og innlandsfiskloven. Fiskebestemmelsene har blitt utarbeidet i tråd med Miljødirektoratets retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag og sjø fra fiskesesongen 2021 og Klima- og miljødepartementets retningsgivende føringer for reguleringen av fiske med faststående redskap i sjø fra 17. desember 2019. Forskriftene var på høring i tidsrommet 12. juni til 6. september 2020, og direktoratet mottok rundt 250 høringsinnspill. De nye forskriftene skal gjelde fra sesongen 2021, og vil erstatte gjeldende forskrifter om fiske etter anadrome laksefisk i sjø og vassdrag.

Hovedgrepene i reguleringene er som følger:

- Det åpnes ikke for fiske med krokarn i Finnmark.
- Uendret fisketid med faststående redskap i sjø i følgende regioner: Indre Rogaland, Dalsfjorden, Nordfjord, Åfjorden, Namsfjorden, Beiarfjorden, Malangen/Målselv, Kvænangen, Fjordene i Vest-Finnmark, Porsangerfjorden, Tanafjorden, Køfjord/Bøkfjord, Jarfjorden og Kysten av Finnmark.
- Fisketiden reduseres for fiske med faststående redskap i sjø i følgende regioner: Trondheimsfjorden og Karlebotn.
- Det åpnes ikke for fiske med faststående redskap i sjø i de øvrige 31 sjøregionene.
- Det åpnes ikke for fiske med faststående redskap i utvidet sesong (fiske etter rømt oppdrettsfisk).
- Fisketiden reduseres for vårfiske med stang og håndsnøre i sjø i Nordland, Trøndelag, og i områder av kysten fra Møre og Romsdal i nord til Rogaland i sør.
- Nasjonalt forbud mot alt fiske i 100-metersonen utenfor vassdrag med anadrome laksefisk i den tida vassdraget ikke er åpnet for fiske.
- Det åpnes ikke for fiske i vassdrag med manglende fangstrapportering.
- Det åpnes ikke for fiske i vassdrag med mangelfull organisering.
- Det åpnes ikke for fiske i vassdrag med gytebestandsmål for laks på under 25 kg. hunnfisk.
- Fiskebestemmelsene endres i vassdrag der det har vært lokalt ønske om dette og det er i tråd med retningslinjene for reguleringene.
- Fiskebestemmelsene endres i vassdrag der det er behov for redusert beskatning.

Videre tilrår Miljødirektoratet at Klima- og miljødepartementet endrer forskrift 11. september 2013 nr. 1084 om fiske etter laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva, slik at det ikke lenger åpnes for kilenotfiske i sjø og fisketida for stang- og håndsnøre i sjø og vassdrag reduseres.

2. Om høringen

2.1. Bakgrunn og formål

Høsting av anadrome laksefisk skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov, jf. naturmangfoldloven § 15. Utgangspunktet i naturmangfoldloven er at høsting av anadrome laksefisk bare kan tillates når det kan dokumenteres at arten produserer et høstbart overskudd. Sjøoverlevelsen til laks er lavere nå enn tidligere, og det høstbare overskuddet (og dermed tålt beskatning) er mye lavere i dag enn for 30 år siden. Fiskebestemmelsene skal sørge for at beskatningen blir tilpasset bestandssituasjonen. I tillegg til storskala endringer i havet, virker menneskeskapte negative påvirkningsfaktorer på regionalt og lokalt nivå, og påvirker det høstbare overskuddet ytterligere.

Forslag til nye forskrifter om fiske etter anadrome laksefisk i sjø og vassdrag var på høring i tidsrommet 12. juni til 6. september 2020. Forskriftsutkastene inneholder bestemmelser for fiske i alle sjøområder, og for om lag 1300 vassdrag med bestander av anadrome laksefisk, og vil erstatte gjeldende forskrift 10. mai 2012 nr. 438 om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag og forskrift 10. mai 2012 nr. 431 om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen.

På vegne av Klima- og miljødepartementet ble det samtidig hørt på endringer i forskrift 11. september 2013 nr. 1084 om fiske etter laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva, Østfold.

Høringsdokumentene ble publisert på Miljødirektoratets nettsider.

2.2. Prosess

En rekke lokale, regionale og nasjonale aktører har blitt trukket inn i arbeidet med å utarbeide forslagene til fiskebestemmelser før de ble sendt på tre måneders ordinær høring. Russiske og finske myndigheter, Sametinget, fylkesmennene og interesseorganisasjoner for rettighetshavere og brukere ble gitt mulighet til å kommentere retningslinjene for fiskereguleringene før de ble ferdigstilt. Sametinget fikk muligheten til å komme med innspill til utkastet til fiskebestemmelser for sjøsamiske områder før forslaget ble sendt på ordinær høring, og det har også blitt gjennomført konsultasjoner med Sametinget før forskriftene ble endelig fastsatt.

2.3. Høringsinstanser

Miljødirektoratet har mottatt om lag 250 uttalelser til høringen. Innspill av lokal eller regional karakter har blitt oppsummert og vurdert av respektive Fylkesmenn. Noen parter ba om og fikk

utsatt høringsfrist: Fiskeridirektoratet, Sametinget, Bondelaget, Finnmarkseiendommen/Finnmárkkuopmodat, Norske Lakseelver, Norske Sjølaksefiskere med fylkeslag, samt Finland. Innspill som kom inn etter fristen er ikke oppsummert og heller ikke hensyntatt.

Innspill knyttet til andre forhold enn det som var på høring, er ikke oppsummert eller kommentert. Noen av disse vil bli tatt med videre i direktoratets arbeid.

2.4. Viktige endringer etter høring

Miljødirektoratet åpner for fiske i vassdrag som ble foreslått ikke åpnet grunnet manglende rapportering/organisering, men der vi har fått innspill om at dette vil komme på plass i løpet av 2021.

3. Overordnede merknader til reguleringsforslaget

3.1. Kunnskapsgrunnlaget

3.1.1. Høringsuttalelser

Sametinget/Sámediggi mener at laksebestandene i Norge er i dag ikke vitenskapelig bestandsestimert, og dagens data som beskriver og fremskriver laksens bestandssituasjon må behandles med stor varsomhet ut fra datagrunnlagets usikkerhet, og datagrunnlaget må heller ikke brukes som argument og grunnlag for de kraftige begrensningene som Miljødirektoratet fremlegger i sitt forslag til regulering av laksefisk i perioden 2021-2025.

Bestandsforvaltningen av laks må styrkes ved bruk av fiskernes lokale kunnskaper og gjennom deres opplysninger om fangst, f.eks. CPUE (catch per unit effort) undersøkelsen som Sametinget har fremlagt, og som de mener gir fakta om laksebestandene.

Den tradisjonelle kunnskapen er fraværende, noe som er et klart brudd på naturmangfoldloven. Sametinget uttaler også at det følger av Biomangfoldkonvensjonen art. 8j at samenes tradisjonelle kunnskap om laksefisket, og en bærekraftig forvaltning av dette, skal likestilles med moderne forskning.

Fylkesmannen i Agder mener at gytebestandsmål (GBM) bør revideres i enkelte elver.

Fylkesmannen i Trøndelag mener GBM må revideres i de tilfeller lokalforvaltning, fylkesmannen og Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) i samråd mener dette er relevant. Trolig gjelder

det ikke mange vassdrag. Særlig i små og mellomstore vassdrag kan det ha store konsekvenser når GBM er satt for høyt.

Steigen kommune ber om at hvert vassdrag vurderes individuelt etter vassdragets størrelse og potensiale for fiske, mulighet for organisering, fiskekortsalg og fangstrapportering, og om et fritt fiske innenfor en fastsatt fisketid (slik som i dag) faktisk utgjør noen trussel mot bestanden i vassdraget. Kommunen gir videre flere eksempler på at tilgjengelig kunnskap tyder på at flere av de aktuelle vassdragene knapt har anadrom fisk.

Finnmarkseiendommen (FeFo) ønsker en forvaltningsmodell som tar hensyn til enhver tids best tilgjengelige kunnskap. God lokal forvaltning har ført til at situasjonen i de fleste elvene på Finnmarkseiendommen har bedret seg siden årtusenskiftet, og de fleste elvene deres er nå kategorisert til å ha vesentlig større gytebestand enn målet i henhold til VRL, og tåler derfor en høyere beskatning enn hva som er tilfelle per nå.

Norske Sjølaksefiskere (NSF) mener det er en stor svakhet ved tilråkningene fra VRL at rådet gir faglige råd etter mandat fra Miljødirektoratet. Det vil si at når Miljødirektoratet får pålegg fra KLD, i dette tilfellet strengere tolkning av føre var-prinsippet, gjeldene kun for sjø, så gjør VRL det de får beskjed om, men det er ikke dermed sagt at det er nødvendig ut fra et bevarings/biologisk perspektiv. Resultatet er etter NSF sin vurdering at VRL blir et politisk verktøy, ikke det uavhengig vitenskapelig rådet det fremstilles som.

NSF mener det er behov for en grundigere gjennomgang av bestandsgrensen satt av VRL. Rådet har satt grensen for definisjon av små bestander til et gytebestandsmål på under 20 hunner.

Norges Kystfiskarlag etterspør mer forskning på årsakene til at enkelte bestander går ned, og hvilke bestander som faktisk beskattes av sjølaksefisket. Inntil denne kunnskapen er på plass, kan de ikke støtte ytterligere innskrenkninger i sjølaksefisket.

Norges Fiskarlag støtter ikke høringsforslaget om ytterligere innstramminger i sjølaksefisket. De mener det er vitenskapelig grunnlag for å si at sjølaksefisket er bærekraftig, og krever at Miljødirektoratet ser på saken på nytt. Fiskarlaget er skuffet over at Miljødirektoratet ikke har gjennomført genetiske prøver av et utvalg av sjølaksefiskernes fangst for å påvise hvor stor risiko dette fiskeriet utgjør.

Forbundet KYSTEN mener at beskatningen som foregår i elvene utgjør en like stor fangst på blandede bestander som sjølaksefisket. Forbundet ber om at det foretas en kildekritisk og balansert vurdering av argumentasjon og påståtte fakta som legges fram som beslutningsgrunnlag for regulering av sjølaksefisket. Forbundet anmoder om at sjølaksefiskets bidrag til bolyst, trivsel

og virksomhet langs kysten tillegges en minst like stor vekt som de rent bedriftsøkonomiske inntektene elveeierne innkasserer på utleie av fiskerettighetene.

Sjømat Norge mener at det faglige grunnlaget for så betydelige endringer i reguleringer av laksefisk er svakt faglig begrunnet. De mener at bestandssituasjonen for laks i Norge generelt er gode, og at det bare er unntaksvis vassdrag som bør ha en særskilt oppfølging.

Bivdu (tidligere Tana og Omegn Sjølaksefiskeforening) vil trekke frem at kunnskapsgrunnlaget for reguleringsforslaget fremstår som mangelfullt, og gir dermed et svekket grunnlag for utforming av hensiktsmessige reguleringer. Slik de ser det, gir et så mangelfullt kunnskapsgrunnlag reelt utslag i uhensiktsmessige reguleringer som ikke er egnet til å sikre bærekraftige laksebestander. De foreslåtte reguleringene er kun egnet til å fase ut sjølaksefisket, ikke til å styrke laksebestandene. Bivdu uttaler at ved forvaltning av naturressurser, skal kunnskapsgrunnlaget bygge på både vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap (tradisjonell kunnskap), men at den lokale, tradisjonelle økologiske kunnskapen er fullstendig fraværende.

Fiskarlaget Nord: Det er en felles interesse at uttaket av villaks må være bærekraftig og at reguleringen av fisket må gjenspeile denne målsettingen. De mener at man bør tilstrebe å få et sikrere kunnskapsgrunnlag på ulike faktorer som kan påvirke villaksen, samt bedre modeller for bestandsestimering, før man regulerer fisket ytterligere. Laget mener at det ikke fremgår godt nok av høringsnotatet hvilke negative konsekvenser forslag til nye forskrifter vil få for sjølaksefiskerne.

Fiskarlaget Sør påpeker at yrkesfiskerne som tradisjonelt har skapt verdier av laksefiske i sjø har store verdier stående i fiskeredskap og fartøy, samt budsjettet med videre drift. For å ivareta det kulturelle aspektet ved sjølaksefisket, mener Fiskerlaget Sør at fiske med faststående redskap videreføres, og at omsetningen av laks fra dette fisket organiseres gjennom Fiskesalgslagene for å sørge for god registrering av uttak, lovlig omsetning og legge til rette for at ressursen skaper verdier for fiskerinæringen og gjøres tilgjengelig for allmenheten.

Nordmørske sjølaksefiskere: Sjølaksefisket er einaste råvareleverandør av villaks for gode matopplevelingar, ein verdi som ikkje er vurdert. Det er gjort ei utreiing av verdien av sjølaksefisket som ikkje tek omsyn til den store prisauken på villaks som har vore siste 10 år.

Sør-Varanger Sjølaksefiskarlag krever svar på hvorfor ikke alle innstrammingene har gitt det ønskede resultat - mer laks i elv. Laksen som fiskes i elv er den fisken som skal gyte, det er kun denne fisken som går opp. De forventer at et forvaltningsorgan som bygger sine vurderinger på et vitenskapelig grunnlag, også trekker inn lokal og tradisjonell kunnskap som en del av grunnlaget for sine forslag.

Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF) Rogaland: De gjeldende gytebestandsmålene (GBM) ble utarbeidet for mange år siden. Flere av dem basert på kun teoretiske beregninger. Det var en forutsetning når de ble innført og nyttet til å regulere fiske og fiskereglene i vassdragene at disse skulle oppdateres når en hadde mer kunnskap om vassdragene. Selv om det nå er langt bedre kunnskap i mange av vassdragene i Rogaland, har man ikke reflektert dette i oppdaterte tall for GBM. Dette er uheldig og for svakt, spesielt når disse tallene nyttes til regulering av fiske og fiskebestemmelser. Etter NJFF Rogaland sin erfaring tilsier dagens GBM at de undervurderer gyte- og oppvekstpotensialet i en rekke vassdrag og følgelig er satt altfor lavt. Vi forventer at det bevilges midler til å oppdatere GBM for vassdragene i Rogaland i angjeldende reguleringsperiode slik at de i langt større grad representerer reelle forhold.

Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF) Nordland etterlyser også gytebestandsmål for sjørørret og sjørøye.

Sogn og Fjordane Grunneigar og Sjølaksefiskarlag: Det er et sterkt fokus på at fiske på blanda bestander skal reduseres uten at det blir gjort noe forsøk på å få kunnskap om hvilke bestander de forskjellige fiskelokalitetene beskatter.

Rogaland Bondelag viser til at det i høringsbrevet blir pekt på mangelfull kunnskap om en del laksebestander. De forventer at det blir arbeidet aktivt for å innhente kunnskap om disse bestandene.

Steigen JFF mener at noen av elvene på lista knapt kan kalles vassdrag. Noen av elvene i kommunen ligger svært øde til og det er vanskelig å få opprettet grunneierlag. De er redd at stengning av slike elver legger til rette for ulovlig fiske. De tror det må være andre faktorer enn fiske som gir utfordringer for bestandene, og at det er fisket lite i elvene de siste årene pga. lite nedbør og oppgang om sommeren. De mener det vil være feil å stenge for fiske, og fremhever at seriøse sportsfiskere er det beste oppsyn og at fisket i disse småelvene er viktig for barn og unge.

Arne Pedersen, Kjell Ingebrigtsen, Paul Jensen, Roger Hansen og Kurt Ludvigsen mener forslaget er i liten grad basert på ny forskning og lokal kunnskap, og nevner at Sametingets CPUE (catch per unit effort) målinger viser økte fangstrater i sjølaksefisket. De mener det burde være en smal sak å finne ut i hvor stor grad sjølaksefisket beskatter de mest truede laksestammene, eller om det er helt andre årsaker til svikt i enkelte bestander. De mener også at sjølaksefiskernes lykke ved å bedrive fiske burde være med i beslutningsgrunnlaget på lik linje med elvefiskernes lykke.

Mikkel Wigestrاند mener at villaksbestanden må sees på som mer enn statistikk og tall, og heller vurderes utfra biologi og det økosystemet den er en del av.

Bjarte Jakob Eikevik mener at en så dramatisk beslutning som å ikke åpne for fiske med kilenot, bør omfatte et større kunnskapsgrunnlag enn det Miljødirektoratet legger til grunn. Da er kunnskap om laks i sjøen viktig.

3.1.2. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet har mottatt flere høringsuttalelser der det stilles spørsmål ved kunnskapsgrunnlaget.

Føringene i St. prp. nr. 32 (2006-2007) tilsier at fiskereguleringene i både elv og sjø skal utformes slik at det så langt som mulig tas hensyn til den enkelte bestand. Klima- og miljødepartementet presiserte dette ytterligere i brev datert 17. desember 2019. Fiskebestemmelsene som har vært på høring er en oppfølging av disse føringene, og bygger på råd fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) som er tilpasset disse føringene.

VRL vurderer årlig beskatningen og oppnåelse av gytebestandsmål og forvaltningsmål for ca. 200 laksebestander. Fangsten i disse vassdragene utgjør mer enn 95 % av den samlede rapporterte laksefangsten i norske vassdrag, og dekker 85 % av det samlede norske gytebestandsmålet.

I de omtrent 240 laksevassdragene som ikke blir vurdert av VRL, drives det enten ikke fiske, fangstene er svært lave, det fiskes uten å rapportere fangst, eller fiske og/eller rapportering er sporadisk. Fordi rapportert fangst, i noen tilfeller, er eneste kilde til bestandsinformasjon, innebærer dette ofte at det er mangelfull kunnskap om fiskebestandene i slike vassdrag. Den beste tilgjengelige kunnskapen om disse vassdragene blir sammenfattet i klassifiseringen som VRL gjør hvert femte år.

Gytebestandsmål (GBM) er satt for 439 vassdrag. Miljødirektoratet har i noen tilfeller fått konkrete innspill på at dette er satt feil, eller på feil grunnlag. I *Gytebestandsmål for laksebestander i Norge* (NINA Rapport 226) ble usikkerhet i to variabler identifisert som sentrale hindringer med tanke på å sette mer presise gytebestandsmål i flertallet av norske laksevassdrag: fangstrater og beregninger av produktivt areal. I 2021 starter en egen gjennomgang for å kvalitetssikre og eventuelt revidere GBM for norske laksevassdrag. Til grunn for reguleringene fra 2021 ligger imidlertid gjeldende GBM.

I Notat: Utfordringer knyttet til regulering av laksefisket - behov for avklaringer beskriver Miljødirektoratet videreføring av dagens reguleringsregime med forbedret kunnskapsgrunnlag. Beskrivelsen omfatter undersøkelser av hvilke laksebestander som inngår i fangstene i ulike sjøområder, løpende fangstrapportering, og et nettverk av kilenotstasjoner for å vurdere lakseinnsigets størrelse. Økt presisjon i kunnskapsgrunnlaget og dermed bedre muligheter for reguleringer tilpasset den aktuelle bestandssituasjonen, ville kunne redusere risiko for

overbeskatning og gi økt forståelse for ulike reguleringstiltak. Med erfaringer fra Kolarctic Salmon-prosjektet ble en slik tilnærming vurdert å koste anslagsvis 30 millioner kroner årlig. Notatet ble oversendt Klima- og miljødepartementet i 2016.

Sametinget mener at den tradisjonelle kunnskapen er fraværende, og at dette er et brudd på naturmangfoldloven. Også andre høringsinstanser etterlyser bruk av lokal/tradisjonell kunnskap. Miljødirektoratet vil peke på at erfaringsbasert kunnskap brukes i relativt stor utstrekning i forvaltningen av anadrome laksefisk. Blant annet i arbeidet med fastsettelse av gytebestandsmål, i vurderingen av oppnåelse av gytebestandsmål, og som grunnlag for midtsesongevalueringene. Dette er nærmere omtalt i høringsnotatets kapittel 5.2 Lokal økologisk kunnskap. Erfaringskunnskap har følgelig inngått som en del beslutningsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8 andre ledd, som sier at myndighetene skal legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Noen høringsinnspill peker på viktigheten av gode evalueringer av tiltakene som blir iverksatt. Sjølaksefiskerne beskriver kutt i sin fisketid, og sjøfisket har blitt betydelig redusert i perioden 1983-2019. VRL har vurdert at den totale gytebestanden i vassdragene har økt i de siste årene, til tross for et redusert lakseinnsig. Effekten av tiltakene som innføres vil derfor vises gjennom klassifiseringen av norske laksebestander, som vil komme i forkant av neste regulering.

Miljødirektoratet har mottatt flere høringsuttalelser som omtaler verdier for laksefiske i både sjø og elv, omtalt i kapittel 5.3 (Verdier knyttet til anadrome laksefisk) i høringsnotatet. Av noen av høringsinstansene har kunnskapen om økonomi som inngår i laksefiske feilaktig blitt tolket til at inngår i beslutningsgrunnlaget og tillagt vekt i vurderingene. Til grunn for bestemmelsene ligger prinsippene som er beskrevet i kapittel 6 i høringsnotatet. De økonomiske konsekvensene for reguleringsforslaget ble forsøkt belyst i kapittel 11 (Økonomiske og administrative konsekvenser), men har ikke vært en del av beslutningsgrunnlaget for reguleringene.

3.2. Bruk av føre var-prinsippet

3.2.1. Høringsuttalelser

Norges Kystfiskarlag mener føre var-prinsippet er trukket urimelig langt. Forslaget innebærer en dramatisk innskrenking for beboere og yrkesfiskere langs kysten. De mener forslaget får urimelig store konsekvenser fordi man faktisk ikke vet om innstrammingene vil ha betydning. Sjølaksefisket i sjø er kraftig regulert og redusert de siste 30 årene, uten at det ser ut til at dette har hatt dokumenterte virkning på svake bestander i enkelte elver.

Norges Fiskarlag mener at føre var-prinsippet synes å overstyre alt i denne saken, selv om vi har kunnskapsgrunnlag som tilsier at sjølaksefisket er bærekraftig. Dette er ikke riktig bruk av rettskildene som foreligger i saken, og saken må vurderes på nytt. De uttaler at Miljødirektoratet er rettslig forpliktet til å vurdere andre momenter i saken enn føre- var prinsippet når avgjørelse om å tillate høsting og om eventuelle høstingsmetoder skal vedtas. Prinsippet skal kun være et moment i vurderingen etter lakse- og innlandsfiskeloven og naturmangfoldloven. Fiskarlaget viser til naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd, som angir flere momenter som skal vurderes i saken, men som ikke drøftes i noen større grad i høringsnotatet.

Sjømat Norge mener at miljømyndighetene bruker føre var-prinsippet som et argument for å treffe beslutninger når det er manglende kunnskapsgrunnlag, men hvor det ikke er risiko for alvorlig eller irreversible skade.

Forbundet KYSTEN mener at føre var-prinsippet i like stor grad må anvendes på regulering av elvefisket og at myndighetene må ta inn over seg at sjølaksefisket i dag er av et beskjedent omfang som ikke representerer noen reell trussel mot villaksbestanden.

Norske Lakseelver (NL) mener at utkastet til nye fisketidsreguleringer i sjø til en viss grad tar hensyn til føringen fra KLD, men at man en del steder ikke tar nok hensyn til føre var-prinsippet. NL mener at man med de foreslåtte reguleringene noen steder risikerer å desimere enkeltbestander til under det som er minstekravet i Kvalitetsnorm for villaks, eller forsinke gjenoppbyggingsprosessen av stammer under reetableringer.

Norske sjølaksefiskere (NSF) uttaler at grunnlaget for regulering av sjølaksefiske er at det er en "teoretisk sannsynlighet" for at sjølaksefiske kan skade sårbare eller truede bestander. Det finnes ingen undersøkelser som underbygger denne påstanden. Flere store elver har små sidevassdrag som teoretisk kan ha en genetisk adskilt bestand/populasjon, en unik smålaksepopulasjon med ukjent status, kanskje øverst i vassdraget. NSF spør om Miljødirektoratet har planer om å bruke føre var-prinsippet på samme måte når det gjelder regulering i elver. De viser også til at det er svært vanlig med "feilvandring" i laksebestandene, og spør hvordan en kan være sikkert på at elvefisket ikke fisker på truede bestander.

Norske sjølaksefiskere avdeling nord mener foreslåtte tiltak, som begrunnes med føre var-prinsippet, ikke kan gjennomføres da de prinsipper norsk forvaltning skal legge til grunn ved anvendelse av dette prinsippet ikke er til stede. Organisasjonen mener ordinær fisketid er 1. juni til 4. august og at det åpnes for fiske i alle stengte områdene med mindre man har sikre biologiske data som underbygger det motsatte. I områder der forskning (Nina og VRL) viser at det åpenbart er et høstbart overskudd bør tidligere fiskestart en 1. juli vurderes. Deres syn er at alle aktører som høster på villaksbestanden må vurderes likt med hensyn til anvendelse av føre-var prinsippet.

Agder og Rogaland sjølaksefiskerlag peker på at føre var-prinsippet er lagt til grunn. Sjøfisket etter laks har pågått i uminnelige tider og har vært strengt regulert - spesielt for fiske i sjø. Ingen laksebestand er så langt påvist "vesentlig eller irreversibelt" skadet som følge av beskatning. Å stenge alt sjølaksefiske i vår region som foreslått - med den begrunnelsen som foreligger - vil etter vårt syn være et altfor inngripende tiltak.

Bjarte Jakob Eikevik mener at føre var-prinsippet er viktig, men her blir det lagt for sterkt til grunn.

3.2.2. Miljødirektoratets vurderinger

Miljødirektoratet vil understreke at det sentrale prinsippet som ligger til grunn for fiskereguleringene er naturmangfoldloven § 8 om kunnskapsgrunnlaget. For de rundt 200 laksebestandene som Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) årlig vurderer beskatning, oppnåelse av gytebestandsmål og forvaltningsmål for, vurderes kunnskapen om bestandstilstand og påvirkningsfaktorer å være god. Dette er for de meste store bestander som overfiske ikke utgjør noen trussel for. For de resterende bestandene - omlag 240, i hovedsak, små og dermed sårbare bestander - er ikke kunnskapen like god.

Klima- og miljødepartementet har gitt føringer om at mangelen på kunnskap om de konsekvenser sjølaksefisket kan ha for små og sårbare bestander og potensielle konsekvenser av overbeskatning av disse bestandene, gjør at det må legges betydelig vekt på føre var-prinsippet (naturmangfoldloven § 9) ved reguleringen av fiske med faststående redskap i sjø. I høringsnotatet uttalte Miljødirektoratet at mangel på sikker kunnskap om bl.a. bestandsstatus og effekter av beskatningen/høstingen, ikke skulle brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate treffe forvaltningsvedtak, som for eksempel å begrense fisket, hvis fravær av et slikt tiltak medfører fare for at små eller sårbare bestander blir overbeskattet.

En bestand regnes som overbeskattet dersom den ikke når gytebestandsmålet og bestanden beskattes. Det skal mindre til før overbeskatning av små og sårbare bestander medfører risiko for alvorlig eller irreversibel skade. Dette betyr at handleplikten som følger av naturmangfoldloven § 9 andre punktum utløses tidligere når det er fare for at små eller sårbare bestander blir overbeskattet, enn større bestander.

Miljødirektoratet viser til at Norge, gjennom sitt medlemskap i den nordatlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO), har gitt sin tilslutning til at forvaltningen av laksefisket skal bygge på moderne forvaltningsprinsipper, herunder den føre var-tilnærmingen som NASCO har utviklet for disse fiskeriene. Dette innebærer blant annet at laksefisket bør baseres på de bestander som utnytter sin produksjonskapasitet fullt ut, og at fiske på øvrige bestander bør begrenses i størst mulig grad.

Miljødirektoratet vil understreke at i sjøsamiske områder er føre var-prinsippet avveid mot hensynet til at sjøsamer fortsatt skal kunne drive sjølaksefiske som del av sin kulturutøvelse. Sistnevnte hensyn er en viktig årsak til at kilenotfisket i Finnmark og Nord-Troms ikke blir redusert, til tross for at VRL anbefaler å redusere sjølaksefisket i Finnmark, jf. kapittel 3.5.

3.3. Tiltak mot andre påvirkninger

3.3.1. Høringsuttalelser

Sametinget mener at forvaltningen må prioritere kartlegging av trusler og predatorer som sterkt påvirker eller direkte truer laksebestanden mot totaldesimering:

- Rømt oppdrettslaks
- Lakselus
- Sykdomspåvirkning fra fisk i sjø- og landbasert oppdrett
- Bifangst i annet fiske (pelagisk: lodde, sild, makrell, brisling o.l.)
- Predasjon/beiting fra andre arter som ørret, gjedde, lake, sik, abbor, sei, makrell, torsk, sel, oter, mink, ender, hegre og andre arter.

Fylkesmannen i Trøndelag peker på at trafikklyssystemet, som godtar en viss dødelighet på utvandrende smolt, er utfordrende for fritidsfiskere og rettighetshavere i sjø og elv, som betaler prisen for at det skal være intensiv oppdrettsvirksomhet i Trøndelag gjennom kortere fisketid/stengte elver på grunn av dårlig status på gytebestandene.

Vestnes kommune mener at påvirkning fra lakselus er viktigst å redusere.

Finnmarkseiendommen (FeFo) oppfatter at prisen for en stadig voksende oppdrettsnæring betales av sjølaksefiskerne.

Norske Sjølaksefiskere (NSF) er ikke uenige i at det kan være behov for tiltak for å sikre de norske villaksbestandene, men mener at ytterligere innstramminger i fisket i sjø ikke er et nødvendig tiltak. Vitenskapelig råd for lakseforvaltnings (VRL) rapport viser tydelig at det er andre forhold som truer sårbare bestander, og ikke overbeskatning som følge av lovlig faststående redskap i sjø. De mener behovet for regulering ikke er troverdig når myndighetene på den ene siden foreslår å regulere bort sjølaksefiske, men samtidig tillater at oppdrettsnæringen kan forårsake inntil 30 % dødelighet på utvandrende smolt.

Norges Bondelag er svært kritisk til at havbruksnæringen har en driftsform som påfører villaksbestandene så store tap. Dette svekker inntektsmulighetene for grunneiere som driver fisketurisme i laksevassdrag og fiske med kilenot i sjøen.

Sør-Varanger sjølaksefiskerlag mener at andre trusselfaktorer må identifiseres og fjernes i tråd med St. prp. 32. De nevner fangst i andre land og ulovlig fiske. Dessuten rømming av oppdrettsfisk, bekjempelse av *Gyrodactylus salaris*, ILA-smitte og lakselus, predatorer.

Bivdu uttaler at gjeldende og foreslåtte reguleringer av sjølaksefisket ikke kan anses å være begrunnet kun i ressurshensyn, all den tid man ikke gjennomfører alternative tiltak. Det er et absolutt krav fra Bivdu at øvrige virkemidler for utvikling av laksebestandene gjennomføres før fisketida for sjølaksefiskerne reduseres i slik grad som i dag, herunder at fisketida for andre grupper reduseres før rettighetsbærende sjølaksefiskenes fisketid reduseres.

Rogaland Bondelag viser til at det i høyringsbrevet blir peika på at ein forventa auke i produksjon av oppdrettslaks vil føre til auka dødelegheit hos villaks pga. lakselus. Me finn det nødvendig å påpeike at oppdrettsselskapa må få krav om å handtere luseproblematikken på ein måte som ikkje påfører 3. part (grunneigar med laksefiskerett i både sjø og elv) skade.

Arne Pedersen, Kjell Ingebrigtsen, Paul Jensen, Roger Hansen og Kurt Ludvigsen ser en vegring mot å gjøre noe med andre årsaker til bestandsnedgang i noen elver som lokal forurensing, lakselus, rømt oppdrettslaks og effekter av klimaendringer.

Rune Eikeland og Ane Midtbø mener at det er selvmotsigende at en i en setning si at en skal legge vekt på "føre var-prinsippet" for en "næring" for i neste avsnitt si at en ikke vil vurdere konsekvenser for oppdrettsnæringen. De mener Miljødirektoratet hopper bukk over påvirkninger fra oppdrettsnæringen.

P.A. Hauge ønsker lukkede oppdrettsanlegg.

Bjarte Jakob Eikevik peker på at vanskeligere oppvekstvilkår, både i elv og sjø, er noe som virker negativt for laksestammen. Særlig lakselus og en økt bestand av kobbe i fjordane er en stor trussel mot villaksstammen, det er ikke sjølaksefiske.

3.3.2. Miljødirektoratets vurdering

Direktoratet er gitt myndighet til å forvalte viltlevende anadrome laksefisk, herunder regulere fisket. Utgangspunktet i naturmangfoldloven er at høsting av anadrome laksefisk bare kan tillates når det kan dokumenteres at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Redusert produksjon og dermed redusert høstbart overskudd skyldes til dels mer eller mindre naturlige svingninger og til dels menneskeskapte påvirkninger i elvene og i sjøområdene. Fiskebestemmelsene skal sørge for at beskatningen blir tilpasset bestandssituasjonen, uavhengig av årsak til endringer i bestandssituasjonen.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) gjør hvert år en rangering av de ulike trusselfaktorene der både risiko for ytterligere skade og grad av påvirkning blir vurdert. Mange av de identifiserte, og største, trusselfaktorene, slik som lakselus og rømming av oppdrettsfisk, ligger utenfor Miljødirektoratets forvaltningsområde. Direktoratet har laget forslag til tiltaksplaner for laksebestander som ikke oppnår minst god kvalitet etter kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks (*Salmo salar*). Der er det foreslått tiltak også innenfor andre sektormyndigheters ansvarsområder. Forslagene til tiltaksplaner er oversendt til Klima- og miljødepartementet.

3.4. Byrdefordeling mellom sjø og vassdrag

3.4.1. Høringsuttalelser

Sametinget mener at det i gjennomføring av reguleringer i fiske etter laks skal være en lik byrdefordeling av reguleringstrykket mellom fiske i elv, og fiske i sjø.

Norske Samers Riksforbund (NSR) stiller seg undrende til at begrensninger i elvefiske i større grad ikke blir diskutert i høringsnotatet. Det burde være i elveorganisasjonenes interesse å være med på en begrensning av fiske på gytefiske for å bygge opp sårbare bestander ytterligere, og det finnes allerede gode eksempler på at dette skjer.

Norske Sjølaksefiskere (NSF) ønsker en forvaltning som ivaretar villaksen og opprettholder en rettferdig fordeling av høstbart overskudd til nytte for rettighetshavere både på kysten og langs elvene. Det er behov for en gjennomgang av dagens villaksforvaltning. Alle berørte interesser bør samles, ikke som nå hvor sjølaksefiskeinteressene er fraværende i alle fora hvor forvaltning diskuteres. Det er viktig at det forvaltningsorgan som har ansvar for villaksen opptre på en måte som gir tiltro til forvaltningens uavhengighet og objektivitet. NSF mener forvaltningsansvaret bør overflyttes til Nærings- og fiskeridepartementet.

Fjordfiskeremnda mener det ikke foreligger grunnlag for å innføre ytterligere innskrenkninger i det allerede sterkt regulerte sjølaksefisket. Dette fisket har lang tradisjon som binæring og kulturbærer i mange nordnorske kyst- og fjordområder, og en eventuell gjennomføring av forslagene i høringen vil innebære en total utradering av dette. Fjordfiskeremnda forutsetter at høringsnotatets reguleringsforslag vedrørende sjølaksefisket ikke innføres, og at siste års reguleringer i sjø som et minimum videreføres i angjeldende reguleringsperiode (2021-2025).

Fjordfiskeremnda mener videre det er behov for en gjennomgang av villaksforvaltningen, hvor det vurderes nødvendige endringer som sikrer at denne ressursen blir forvaltet etter samme prinsipper som andre viktige fiskebestander. Det må oppnås et ryddig skille mellom bestandsforvaltning og fordelingspolitikk, for å sikre levedyktige bestander og en optimalisering

av høstings- og verdiskapingspotensialet til nytte for rettighetshavere både på kysten og langs elvene. Lovverket som ivaretar grunneierrettigheter og sjølaksefiskernes interesser og rettigheter må overholdes på alle nivå i forvaltningen. Fjordfiskeremnda mener at Klima- og miljødepartementet med sine føringer fremstår som en ensidig representant for elveinteressene, og at det vil være vanskelig å sikre levedyktige bestander og grunnlag for langsiktig bærekraftig høsting av denne ressursen langs både sjø og elv.

Norges Kystfiskarlag reagerer på argumentasjonen om at reguleringene skal gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere. Dette framstår urimelig for yrkesfiskerne som driver sjølaksefiske og som nå får sitt fiske innskrenket. Å sette hensynet til fritidsfiske foran yrkesfisker er stikk i strid med tradisjonene for forvaltningen av annet fiskeri.

Forbundet KYSTEN anmoder om at innskrenkninger av laksefisket for å skape en mer bærekraftig villaksbestand må være balansert slik at sjølaksefisket ikke blir uforholdsmessig skadelidende og at hensynet til sjølaksefiskets verdi som immateriell kulturarv vektlegges sterkere når regulering av laksefisket skal foretas.

Brødrene Berggren har villfanget laks som et viktig produkt og de mener at ved regulering av fiske må det være likevekt mellom de forskjellige fiskeriene som berøres

NSF avdeling Sogn og Fjordane Grunneigar og Sjølaksefiskarlag mener at å ta vekk de siste 4 fiskedagene på kysten framstår som urimelig når reduksjonene som har vært gjort tidligere ikke har redda de aktuelle bestandene. De påpeker at de er positive til at det blir gjort arbeid for å bevare laksestammene, men de mener at en for stor del av byrden for at laksen skal bevares blir lagt på sjølaksefiskerne.

Sør-Varanger sjølaksefiskarlag mener byrdefordelinga mellom elv OG sjø må tilbakeføres - 60% til sjø og 40% til elv.

Fiskarlaget Nord finner ikke å kunne støtte de endringer som foreslås. De mener at det fremdeles må være en målsetting å kunne videreføre tradisjonen med sjølaksefiske som et supplement til annen drift og at det må legges til rette for at sjølaksefisket er av en slik utstrekning at det gir grunnlag for en viss lønnsomhet. Laget mener at adgangen til sjølaksefisket reguleres for strengt, i forhold til utviklingen i elvefisket.

Kaldfarnes grunneier- og sjølakseforening viser til naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd som angir at det ved avgjørelsen om å tillate høsting, skal "legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon" og "høstingstradisjon i vedkommende område". Forvaltningens fokus synes å være

blitt fordelingspolitikk og omfordeling av høsting fra sjø til elv, i stedet for en forvaltning av villaksen som sikrer robuste bestander som kan gi grunnlag for høsting i både sjø og elv.

Mikkel Wigestrاند mener at alle må behandles likt og dele ansvaret for å ta vare på laksen og synes det er rett og rimelig at både fisket i sjø og elv må stenges på samme grunnlag ved en eventuell fredning.

3.4.2. Miljødirektoratets vurdering

Direktoratet fikk føringer for reguleringene i brev fra Klima- og miljødepartementet (KLD) 17. desember 2019, der departementet gir føringer om at Miljødirektoratet i revisjon av fiskereguleringene vurderer å ikke åpne opp for sjølaksefiske i inntil fem år av gangen når direktoratet finner det nødvendig av hensyn til alle laksebestandene i området og med vekt på føre var-prinsippet. Det følger av føringene at direktoratet kun skal vurdere hensynet til svakeste bestandene i reguleringene av laksefisket i sjøen.

Sjølaksefiske kan ofte beskatte bestander med ulik bestandsstatus. I St. prp. 32 (2006-2007) står det at fisket på blandede bestander må reduseres for å følge rådene fra det internasjonale havforskningsrådet og moderne forvaltningsprinsipper. Videre framgår det at en omstilling i laksefisket vil bli krevende for de berørte aktørene, først og fremst fordi fangstene i sjø må reduseres mer enn fangstene i elvene.

Selv om KLDs føringer ensidig peker på regulering i sjø, har direktoratet ikke åpnet for fiske i elver med de minste og mest sårbare laksebestandene, dvs. de som har et gytebestandsmål på under 25 kg hunnfisk.

3.5. Ivaretagelse av samiske rettigheter/folkerettslige forpliktelser

3.5.1. Høringsuttalelser

Sametinget vil legge forholdene til rette for en levedyktig sjøsamisk kultur, blant annet gjennom at retten til å drive med sjølaksefiske ivaretas og styrkes. De uttaler at Norge, etter internasjonale konvensjoner samt nasjonal lovgivning, er forpliktet til å bidra med positive tiltak for å opprettholde fisket som en del av samisk kulturutøvelse. Sametinget støtter ikke forslaget om å ikke åpne for fiske med krogarn i Finnmark. Sjølaksefisket er en del av det materielle grunnlaget for samisk kultur og samfunnsliv, noe som innebærer en absolutt tålegrense for hvilke framtidige inngrep staten kan gjennomføre i form av ytterligere reguleringer og innskrenkninger. Dette gjelder særlig i samiske sjølaksefiskeres disfavør. Dagens forvaltning sikrer verken sjølaksefisket som næring eller som kulturbærer, og tålegrensen for inngrep er nådd med hensyn til det sjøsamiske samfunnet. I tillegg til at staten er forpliktet til å bidra med positive tiltak for

å opprettholde fisket, er det viktig at sjølaksefiskerne ikke må ta en for stor del av byrden ved innskrenkninger i fisket. Videre pekes det på at Norge har et selvstendig ansvar for å ivareta sjølaksefisket som et ledd i å ivareta lokal kunnskap. Forslaget om å innføre nasjonalt forbud mot fiske etter saltvannsfisk utenfor elvemunningen vil være en direkte trussel mot overlevelse av revitalisering av samisk kultur og fiske.

Finnmarkseiendommen (FeFo) mener at laksefiskere som rettighetshavere og urfolk ikke er tilstrekkelig hensyntatt. Dette fisket må vernes mot betydelige innskrenkninger all den tid øvrige tiltak for laksebestandene ikke er gjennomført. Innskrenkning av nevnte gruppers fiske kan kun skje av hensyn til bærekraftig utvikling av laksebestandene. Norges folkerettslige forpliktelser begrenser adgangen til å innskrenke det samiske laksefisket på den ene siden, og forplikter myndighetene å sikre det tradisjonelle laksefisket, på den andre. For at laksefisket skal utgjøre et naturgrunnlag for samisk kultur, må reguleringene sikre et sterkt og forutsigbart fiske, som videre gir grunnlag for rekruttering, kunnskaps- og tradisjonsoverføring, og kontinuitet. Foreslåtte reguleringer av fisketider i sjø, vil være i motstrid med formålet å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur samt at de regulerte fisketidene utgjør et urettmessig inngrep i rettighetshavernes fiske.

Norske lakseelver mener at dersom det fortsatt skal åpnes for bruk av kilenot i Finnmark, må dette være forankret og befestet i ILO-konvensjon 169. Det er naturlig at fiskerne da er registrert i Sametingets valgmanntall, slik at man sikrer samiske interesser og ikke åpner (som i dag) for at alle som er bosatt i Finnmark kan søke om notplass.

Norske Samers Riksforbund (NSR) uttaler at det er på det rene, jf. forskning og tradisjonell kunnskap, at krokarnfiske har betydning for sjøsamisk kultur, og at en total utfasing av dette fisket vil, selv på kortere sikt, ha en så drastisk innvirkning på fisket at folkerettens regler om rett til kulturutøvelse blir gjeldende. Om sjølaksefisket ikke lenger inngår som en del av næringskombinasjonen langs kysten og i fjordene i Finnmark, vil en liten og utsatt gruppe næringsutøvere bli fratatt en sentral del av sitt ressursgrunnlag. Miljødirektoratet står med dette forslaget i fare for å bryte folkeretten og utradere en næringstilpasning som er svært sensitiv overfor endringer i forutsetningene for å delta i fiske, landbruk eller andre primærnæringer. NSR oppfordrer Miljødirektoratet sterkt til å gå i dialog med sjølaksefiskeorganisasjonene om hvordan og på hvilke måter fisket kan begrenses i de områdene der dette er nødvendig, slik at forvaltningen kan skje i tråd med rådende prinsipper om deltagelse og innvirkning på beslutninger.

Bivdu vil trekke fram at sjølaksefiskerne som rettighetshavere og urfolk ikke er tilstrekkelig hensyntatt. Dette fisket må vernes mot betydelige innskrenkninger all den tid øvrige tiltak for laksebestandene ikke er gjennomført. Først når øvrige tiltak er gjennomført, kan man innskrenke dette fisket, og kun av hensyn til bærekraftig utvikling av laksebestandene. Bivdu krever at

reguleringene av sjølaksefisket sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur gjennom bærekraftig forvaltning av ressursene, og sikrer videreføring av det tradisjonelle sjølaksefisket. Sjølaksefiskere, som både er rettighetshavere, og hvis næring nyter særlig beskyttelse i både internasjonal urfolksrett og nasjonal lovgivning, må med andre ord så langt det er i tråd med bærekraftig beskatning av laksebestandene, vernes mot innskrenkende reguleringer. Bivdu framholder at samiske sjølaksefiskere ikke skal bære innskrenkningene i laksefiske så lenge det er andre interessegrupper som beskatter på de samme ressursene.

Sør-Varanger Sjølaksefiskerlag uttaler at Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet plikter å forholde seg til konvensjoner, Grunnloven og annet regelverk som ivaretar samiske rettigheter. Myndighetene bidrar til flytting av fiske fra sjø til elv til fordel for sportsfiskere fra hele Europa. FNs konvensjon om urfolk og stammefolk er brutt.

Finnmark sjølaksefiskeforening ber myndighetene om å ta ILO-konvensjon på alvor og bruke den for de sjøsamiske områder. Ved konsultasjoner med Sametinget må flere sjølaksefiskere være med. Det kan ikke bare være sjølaksefiskere som alene har påvirket til at det har blitt mindre laks i elvene. Finnmark Sjølaksefiskerforening ber myndighetene ta hensyn til de sjøsamiske kulturelle tradisjoner med å ikke å forby eller fase ut krokarnfiske.

3.5.2. Miljødirektoratets vurdering

Flere høringsinstanser mener at forslaget til fiskeguleringer ikke i tilstrekkelig grad ivaretar sjøsamers rett til kulturutøvelse. Med grunnlag i bl.a. folkerettslige forpliktelser, blir det sagt at sjølaksefiskere i sjøsamiske områder må skjermes mot ytterligere innskjerping i fiske, og at staten må iverksette positive tiltak for å opprettholde fisket som en del av samisk kulturutøvelse. Det blir vist til at disse sjølaksefiskerne ikke må bære en for stor del av byrden ved innskrenkninger i fiske, og at fisketida for andre grupper må reduseres før sjølaksefiskernes fisketid reduseres.

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966 (SP) artikkel 27 og ILOs konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater av 1989 (ILO-konvensjon nr. 169) artikkel 15 verner samer som minoritet/urfolk mot inngrep i deres kulturutøvelse. Vernet omfatter også det materielle grunnlaget for kulturutøvelsen, slik som tradisjonell bruk av naturressurser.

I NOU 2008:5 *Retten til fiske i havet utenfor Finnmark*, kapittel 8.17, blir det uttalt at staten, på grunnlag av folkeretten, Grunnloven og menneskerettsloven, har en rettsplikt til å gi samene reelle muligheter til å sikre og utvikle sin kultur. For sjøsamer er fiske i fjorder og kystfarvann - ofte i kombinasjon med annen næring - avgjørende for bosetting i samiske lokalsamfunn og for videreføring av den sjøsamiske kulturen. Statens plikt omfatter det materielle kulturgrunnlaget, noe som vil si at sjøsamene må få de nødvendige økonomiske og fysiske vilkår for å kunne sikre

og utvikle sin kultur. Dette innebærer for sjøsamene en rett til fiske i havet som gir grunnlag for bosetting. Det uttales at samene har krav på særtiltak i forhold til den øvrige befolkning i den grad slike tiltak er påkrevd for kultursikring og kulturutvikling. Dette kravet står sterkest på de rettsområder som er vesentlige for samisk kultur.

Videre peker utvalget på at staten kan foreta nødvendige reguleringer av hensyn til fiskeressursene i havet, også overfor fiskere i gamle samiske områder. Når reguleringene skyldes hensynet til fiskeressursene, er reguleringene ikke et inngrep i, men et vern av kulturgrunnlaget. Men all den stund samene har krav på særtiltak der dette er nødvendig for kulturvernet, vil de kunne ha krav på en større andel av det fastsatte fangstkvantum enn de øvrige fiskere, dvs. fritak for reguleringer eller bedre kvoteordninger. Når det gjelder hvor stort omfang et inngrep i kulturutøvelsen må ha for å utløse krav om samiske særordninger, uttaler utvalget at det må skje en helhetsbedømmelse av kultursituasjonen. Ethvert vesentlig inngrep i samisk næringsvirksomhet som truer bosetning i samiske områder vil kunne innebære et brudd med statens plikt til samisk kulturvern.

Beslutningen om å ikke åpne for fiske med krokarn i Finnmark innebærer innskrenkninger i mulighetene for å utøve fiske med denne redskapstypen i sjøsamiske områder. Selv om dette innebærer at krokarnfiske ikke lenger vil inngå som en del av næringskombinasjonen til sjøsamere i Finnmark, vil det fortsatt være mulig å drive med sjølaksefiske med kilenot, i kombinasjon med annet fiske og jordbruk, som ledd i utøvelsen av sjøsamisk kultur. Miljødirektoratet vil videre peke på at hensynet til at sjøsamere fortsatt skal kunne drive sjølaksefiske som del av sin kulturutøvelse er en viktig årsak til at det ikke gjøres noen reduksjon i kilenotfisket i Finnmark og Nord-Troms nå, til tross for at VRL anbefaler å redusere sjølaksefisket i Finnmark. Sjølaksefiskere i Finnmark og Nord-Troms blir følgelig skjermet for innskrenkninger som den øvrige kystbefolkningen må tåle av hensyn til bestandssituasjonen.

Noen høringsinstanser peker på at andre grupper skulle ha fått sitt fiske ytterligere redusert før man reduserer sjølaksefisket. Miljødirektoratet vil peke på at også laksefiske i elv utgjør en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur, som etter folkeretten har et like stort vern mot inngrep.

Norske Lakseelver mener at dersom det fortsatt skal åpnes for bruk av kilenot i Finnmark, må dette være forankret i ILO-konvensjon nr. 169 og at det er naturlig at fiskerne er registrert i Sametingets valgmannstall. Miljødirektoratet viser til KLDs brev fra desember 2019 med føringer for fiskereguleringene, hvor det sies at revisjonen av fiskereguleringene *i sjøsamiske områder* også må vurderes opp mot ILO-konvensjon nr. 169 og SP. Miljødirektoratet tolker dette slik at vi i vurderingen av fiskereguleringene opp mot folkerettslige avtaler skal legge til grunn en tilnærming der rettigheter som springer ut av disse avtalene anerkjennes som såkalte områderettigheter. Dette vil si at rettigheter tilkjennes personer innenfor et bosettingsområde,

uavhengig av etnisk, religiøs eller språklig bakgrunn. Miljødirektoratet viser til de vurderingene som er gjort om dette blant annet i Ot.prp. nr. 53 (2002-2003) *Om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark*. Retten til å fiske etter anadrome laksefisk med faststående redskap er dessuten gitt til alle innbyggerne i den aktuelle kommunen, jf. Finnmarksloven § 22 første ledd bokstav b. Det vises også til NOU 2008 *Retten til fiske i havet utenfor Finnmark*, hvor det uttales at de samiske rettigheter til fiske bør fastlegges som områderettigheter fordi den samiske befolkning bor sammen med den øvrige befolkning. Det uttales at slike områdeløsninger vil skape minst motsetninger og være mest effektive og rimelige, og at Sametinget klart har gitt uttrykk for at hele Finnmarks kystbefolkning bør bedømmes likt i denne sammenheng.

3.6. Gjenutsetting

3.6.1. Høringsuttalelser

Sametinget mener at bruk av fangstmetoden "fang og slipp" må forbys i Norge.

Fylkesmannen i Oslo og Viken: Det er foreslått tidligere slutt på fiske etter sjørret (15 dg) enn for laks. Hensikten er å gi sjørreten et spesielt vern. I enkelte av innspillene blir det stilt spørsmål om dette, bl.a. på grunn av skade på sjørret som settes ut igjen under laksefiske. Fylkesmannen er også usikker på om dette vil tjene hensikten. Så lenge det er fiske i elva, er sannsynligheten for å få sjørret relativt stor. Mange av elvene er også typiske sjørretelver. Kjøring og håndtering av sjørreten vil kunne føre til soppinfeksjon og økt dødelighet etter at fisken er satt ut. Fortsatt fiske i elva etter laks vil også føre til forstyrrelser for sjørreten når den har etablert seg på gyteplassene. Vi mener derfor at det bør være samme stopp i fiske for sjørret som for laks.

Fylkesmannen i Agder: Flere av elvelagene ønsker at fangstkvoter skal reguleres som samlet fangst av anadrom fisk, og ikke på basis av art. Dette skyldes at det tidvis er en praksis i elvene på å fiske videre på sjørretkvoten når laksekvoten er oppfylt. Når det er lite sjørret i elvene medfører dette fang og slipp på laks begrunnet i gjenstående kvote på sjørret. Det bør derfor presiseres hvordan regelverket skal tolkes. Ettersom det fanges lite sjørret i elv i Agder med unntak av Storelva og Songdalselva kunne sjørret fredes i de andre elvene. Alternativt skal alt fiske opphøre når laksekvoten er oppfylt.

Fylkesmannen i Trøndelag: Det er en økende trend med fang og slipp, opp mot 70 % i enkelte elver. FM ønsker å kunne veilede elvene bedre. Vi ser at det er et behov for mer informasjon om hvordan dette bør utføres både hos forvalterne lokalt, de som selger fiskekort og fiskerne. Vi ber Miljødirektoratet ta initiativ til å framskaffe nødvendig veiledningsmateriale i samarbeid med

ansvarlige for fiskevelferdsregelverket (Mattilsynet). Vi mottar innspill på at ulik lengde på fiskesesongen for de ulike artene kan oppleves som tvungen fang- og slipp. Strengt regler fører også til mer fang og slipp, og mer innlevering/ avskriving på kvote. Vi ønsker derfor en tydeliggjøring av hvordan praksisen med innlevering av fisk kan foregå når fiskerne kun har personlige kvoter og det ikke er totalkvote for vassdraget.

Sør-Trøndelag Grunneigar- og Sjøfiskarlag foreslår det innføres et totalforbud mot fang og slipp i alle vassdrag f.o.m. 2021.

Sør-Varanger sjølaksefiskarlag skriver at man har dårlige tall og lite forskning på hvor mange fisk som overlever gjenutsetting i elv, anslagsvis dør 90 % av "fang og slipp" laksen. Stopp sporten "fang og slipp" med umiddelbar virkning, uttaler de.

Roger Lund mener det bør innføres kvoter på "catch & release".

Knut Borg tror det kan være skadelig for laksen at den fiskes for så å bli satt ut igjen.

Ingebrigt Larsen er enig med Knut Borg og mener at fang og slipp er galskap.

3.6.2. Miljødirektoratets vurdering

Spørsmålet om fang og slipp er omtalt av Stortinget ved flere anledninger, blant annet i forbindelse med utarbeidelsen av lov om dyrevelferd. I Ot. prp. nr. 15 (2008-09) står det: *Det kan være mange legitime grunner til at fisk som er fanget settes tilbake. Et generelt forbud i loven mot gjenutsetting anses ikke hensiktsmessig, men det enkelte utslippet må være forsvarlig.* I behandlingen av proposisjonen uttalte næringskomiteen at: *Fang og slipp er et virkemiddel til å gjøre norske elver interessante for sportsfiskere fra hele verden. Komiteen har merket seg at loven ikke innfører noe forbud mot fang og slipp.*

Mattilsynet har utarbeidet råd om riktig håndtering av fisk og praktisering av gjenutsetting. Mattilsynet har også gitt anbefalinger til både fiskere og elveeiere slik at fiskens velferd kan ivaretas så godt som mulig.

Undersøkelser der fisken ble radiomerket og fulgt fram til gytingen i norske elver viser rundt 7 % dødelighet hos gjenutsatt laks.

Der det er satt kvotebestemmelser i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag vil det, etter den offentligrettslige reguleringen, være tillatt å fortsette fiske etter f.eks. sjørret etter at laksekvoten er brukt opp. Lokal forvaltning kan gjøre vedtak om bestemmelser som innebærer at fiske skal avsluttes når kvoten for en av artene er fylt. Tilsvarende dersom det er gitt ulik fisketid for forskjellige arter av anadrome laksefisk.

3.7. Bruk av utredningsinstruksen

3.7.1. Høringsuttalelser

Fjordfiskenemnda peker på at føringene fra KLD, som ligger til grunn for Miljødirektoratets ekstreme forslag, aldri har vært gjenstand for nødvendige utredninger i tråd med bl.a. utredningsinstruksen, noe nemnda vil gjøre Regelrådet særlig oppmerksom på.

Norges Fiskarlag er av den oppfatning at Miljødirektoratet ikke har fulgt utredningsinstruksen ved utarbeidelse av dette høringsforslaget, og vil spesielt nevne instruksens § 2-2 som bestemmer at: Dersom tiltaket berører prinsipielle spørsmål, skal utredningen drøfte disse på en balansert, systematisk og helhetlig måte. Det fremgår ikke godt nok av høringsnotatet hvilke negative konsekvenser forslag til nye forskrifter vil få for sjølaksefiskerne, hverken økonomisk eller i forhold til andre verdier som rekreasjonsverdi, sosiale og kulturelle verdier etc.

Fiskarlaget Sør mener at forslaget er for dårlig utredet og at høringsdokumentet bærer preg av politiske vurderinger, fremfor faglig vurderinger, når det pålegges stopp i sjøfiske med faste redskaper mens elvefiske får fortsette.

3.7.2. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet vurderer at beslutningsgrunnlaget og utredningsprosessen som ligger til grunn for fiskereguleringene oppfyller kravene i utredningsinstruksen. I henhold til utredningsinstruksen 2-2 skal omfanget av utredningen bestemmes ut fra om tiltaket reiser viktige prinsipielle spørsmål, hvor vesentlige tiltakets virkninger forventes å bli og tiden man har til rådighet. Dersom tiltaket berører prinsipielle spørsmål, skal utredningen drøfte disse på en balansert, systematisk og helhetlig måte.

I høringsnotatet blir spørsmålene som stilles i utredningsinstruksen 2-1 ukvittert, se særlig kapittel 4, 5 og 11, hvor det gis vurderinger knyttet til blant annet ivaretagelsen av samiske rettigheter/folkerettslige prinsipper, kunnskapsgrunnlaget og økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget.

Konsekvensene av forslaget er beskrevet i høringsnotatets kapittel 11. Tilgjengelig kunnskap og datagrunnlag brukes så langt det er mulig for å beskrive konsekvensene av forslaget. Sett opp mot identifiserte kostnader mener vi at utredningens omfang er på et riktig nivå. Gjennom høringen har det kommet fram at det er to konsekvenser av forslaget som ikke har blitt beskrevet i høringsnotatet. Disse er 1) redusert tilgang på villaks som matressurs for befolkningen og 2) mindre muligheter til å utøve fiske for barn og unge. Kostnadene av disse virkningene er imidlertid relativt små sammenlignet med andre kostnader av høringsforslaget, og

vil i liten grad påvirke vurderingene i kapittel 11. Det vises til kapittel 8 om økonomiske og administrative konsekvenser i denne oppsummeringen, hvor det gis en vurdering av forslaget sine konsekvenser for tilgangen til villaks, og for barn og unges fiskemuligheter. Innspillene vi har mottatt i høringen tyder på at de fleste og største konsekvensene av forslaget allerede er belyst i høringsnotatet.

4. Merknader til hovedgrep i reguleringsforslaget

4.1. Ikke åpne for fiske i vassdrag med manglende fangstrapportering

4.1.1. Høringsuttalelser

Fylkesmannen i Agder peker på at det er mange mindre kystvassdrag som har både sjørret og laks. Disse mangler ofte organisering og har normalt ikke levert fangstrapport. Fylkesmannen anbefaler at disse stenges for fiske.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal peker på at mange elver i Norge vil bli stengt på grunn av manglende rapportering eller organisering med høringsforslaget til direktoratet. Disse vil heller ikke ha oppsyn i regi av elveeierlag. Direktoratet bør spille inn behov for oppsynsressurser til å følge opp ulovlig fiske i disse elvene. Fylkesmannen mener det er uheldig at elver med gode fiskebestander blir stengt av organisatoriske grunner, og at det bør arbeides med å finne løsninger på dette.

Fylkesmannen i Trøndelag støtter Norske Lakseelver sitt forslag og foreslår at det skal være en åpning i forskriften for "barn og unge under 18 år sitt fiske". Dette slik at initiativ hvor rekruttering/ sosiale arrangementer/ opplæringsfiske/ rekreasjonsfiske for barn kan være god nok grunn til å åpne for fiske i småvassdrag som nå blir stengt i forskrift. Et alternativ til å stenge alle disse elvene kan også være at man åpner for et generelt fiske i elver som har større GBM enn 50 kg imot at det leveres fangstrapportering. Det bør sees på hvordan man kan høste erfaring i kommende periode.

Fylkesmannen i Nordland viser til at flere av høringsuttalelsene tar opp det uheldige i at mange småelver nå blir foreslått stengt for fiske, og at dette går utover muligheter og trivsel for lokalsamfunnene, og da spesielt for barn og unge. Vi er enige i at dette er vektige argumenter. Fravær av informasjon om beskatning gir samtidig store utfordringer for forvaltningsmyndighetene som skal vurdere om det er et høstbart overskudd i den enkelte elv, som gjør det riktig å åpne for fiske.

Steigen kommune går imot en slik generell forskriftsendring som stenger fisket i 12 vassdrag i kommunen, og mener ordningen med en samleforskrift med samme fisketid for mindre vassdrag i hovedsak har fungert godt. Dette gjelder vassdrag der grunneierorganisering og fiskekortsalg av ulike grunner er urealistiske, eller vil medføre en unødvendig sterk byråkratisering av et fritidsfiske som i dag er lite i omfang og medfører lav beskatning, men som kan ha viktige lokale tradisjoner og skaper trivsel for bl.a. barn og unge. Nytteverdien av å sammenligne fangstrapporteringen fra år til år i disse vassdragene vil være tilnærmet verdiløs. Kommunen er sterkt kritisk til at tilgangen på fiske for barn og unge blir redusert og anmoder om at den generelle fisketiden blir videreført.

Friluftsrådernes Landsforbund (FL) deler bekymringen for bestandene av anadrome laksefisk, og er enig i at det må iverksettes tiltak for å bevare disse. De framhever fiske som en viktig del av friluftslivet og vår friluftslivstradisjon. Det har over tid vært en bekymringsfull nedgang i høstingsaktivitetene fra 1970-tallet og fram til i dag. De mener det er dramatisk å foreslå stenging av fiske i 600 elver i 5 år. FL er særlig bekymra for konsekvensene for fiskeaktivitet blant barn og unge, og kan ikke se at dette momentet er tilfredsstillende utredet i høringsdokumentene. FL ber om at en nøyte vurderer behovet for stenging av elvene for fritidsfiske, og i alle fall vurderer om de kan holdes åpne for barn under 16 år.

Norges Bondelag mener det blir for alt for strengt å stenge fisket i om lag 590 elver de kommende fem årene. De mener andre alternativ må vurderes. Ved å stenge for fiske i disse elvene reduseres muligheten mange har til å fiske i sitt nærmiljø og små lakse- og sjørrretelver er i all hovedsak barnas elver.

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) mener at å forby fisket i ytterligere 590 småvassdrag, tilsynelatende uten reelle faglige vurderinger, vitner mer om et ønske om å gjøre det enkelt for seg selv enn et forsøk på å forvalte. Det synes som om en velger å ofre disse småvassdragene for å kunne forsvare at en, i tråd de signaler Klima- og Miljødepartementet kom med i sitt brev av 17.12.19, i praksis regulerer bort fisket med faststående redskap i sjøen. Marginal økonomisk verdi for enkeltgrunneiere synes å ha vært avgjørende for at en ofrer brukerne av disse vassdragene.

NJFF peker på at småvassdragene er ofte svært viktige arenaer for rekruttering til fiske, særlig for de yngste fiskerne. Engasjementer for et vassdrag en ikke får fisket i, vil falle som en stein. Det taper den elva på, og det taper forvaltningen av anadrom laksefisk på. NJFF mener primært at en ikke bør gjennomføre denne massive stengingen. Sekundært at en forsøker å finne en løsning som ikke rammer unge fiskere (de som ikke betaler fiskeavgift). Dersom en ikke innfører totalt fiskeforbud, men åpner for at en del av et allerede svært begrenset fiske kan videreføres, så mener NJFF at en i det minste kan redde noe av engasjementet for disse elvene/bekkene.

Norsk Friluftsliv er, i likhet med direktoratet, bekymret for bestandene av anadrome laksefisk, og de er helt enige i at det må gjøres tiltak for å styrke bestandene. De er samtidig bekymret for den virkingen forslaget om å stenge 590 småvassdrag uten reelle faglige vurderinger har på rekrutteringen til det høstingsbaserte friluftslivet. Norsk friluftsliv mener småelver med anadrom laksefisk har stor lokal verdi og er en viktig arena for rekruttering av barn og unge til fiske spesielt og til det høstingsbaserte friluftslivet generelt. En stenging av fiske i fem år vil i praksis si at det er mange barn og unge som går glipp av den erfaringen som skal til for at fiske skal bli viktig del av deres liv. Dette vil, over tid, igjen gå utover kunnskapsoverføring om fiske, engasjement for bevaring av elvene og god forvaltning av disse.

Norske Lakseelver (NL) mener at det fra en biologisk vurdering er fornuftig å stenge 590 vassdrag fordi man ikke har oversikt over bestandsstatus eller fisketrykk/høsting, men mener samtidig det kanskje en litt for enkel tilnærming. NL foreslår at Miljødirektoratet setter i gang et prosjekt rundt dette, hvor man trekker inn relevante forskningsmiljøer og organisasjoner, slik at man kan få et forvaltningsverktøy med f.eks. registrering av (prøve)fiskere, fangstrapportering, overvåking og oppsyn, som muliggjør en bærekraftig beskatning av disse elvenes eventuelle høstbare overskudd.

Stiftelsen Norsk Villaksforvaltning (SNVF) støtter NJFF som mener at å forby fisket i ytterlige 590 mindre vassdrag, tilsynelatende uten reelle faglige vurderinger, vitner mer om et ønske om å gjøre det enkelt for seg selv enn et forsøk på å forvalte. De har erfaring med at mindre vassdrag har et betydelig potensial når det gjelder anadrom laksefisk.

Salten friluftsråd er enig i at det bør gjøres tiltak for å styrke fiskebestandene, men mener forslaget om å stenge 44 småelver i regionen har store negative konsekvenser. Fisket i småelvene er viktig i de lokalmiljøene der elvene er, og dette er viktig for rekruttering, livskvalitet mm. Poengterer at de små sjørretelvene er ungenes elver og at en stengning på fem år er lang tid for en unge. Om elvene stenges, ber friluftsrådet om at de holdes åpne for fiske for barn og ungdom opp til og med 16 år. På den måten kan kunnskap om og kjærlighet til fiske, fisk, elv og nærmiljø fortsatt sikres og dyrkes. Fiskekortreglene for innlandsfiske har allerede en tilsvarende "ekstraåpning" for barn og unge.

Sømna Senterparti mener det blir for inngripende å stenge alle elvene i kommunen, og at det er viktig å kunne ha muligheten for å fiske i småelvene i lokalmiljøene der folk bor. Dette er også viktig for rekruttering og nærfriluftsliv for ungene, og en stenging i fem år er lang tid for de unge. Viser til at det fiskes mye i strømmene utenfor vassdragene.

4.1.2. Miljødirektoratets vurdering

I forslaget til nye fiskebestemmelser for vassdrag ble det foreslått å ikke åpne for fiske i om lag 590 elver som tidligere hadde fisketid. Manglende rapportering av fangst er begrunnelsen i om lag 95 prosent av disse. Flere av høringsinstansene har reagert negativt på dette forslaget. Argumentene er at dette gjerne er mindre vassdrag uten særlig økonomisk betydning, og at å ikke åpne for fiske i disse elvene vil innebære reduserte muligheter til utøvelse av sportsfiske, og da spesielt for barn og unge.

En beslutning om å åpne for høsting av en bestand bygger på kunnskap som tilsier at den aktuelle bestanden produserer et høstingsverdig overskudd. Det følger av retningslinjene for regulering av fiske etter anadrome laksefisk, at der det er mangelfullt kunnskapsgrunnlag om bestandene skal det i utgangspunktet ikke åpnes for fiske. Rapportert fangst er i noen tilfeller den eneste kilde til bestandsinformasjon, og dersom fiske fører til at forvaltningen får økt kunnskap om bestanden, kan det likevel åpnes for et svært begrenset fiske i vassdraget. Dette betinger imidlertid at fangstoppgave blir levert.

Plikten til å rapportere fangst er lovpålagt, jf. lakse- og innlandsfisklovens § 44. Av bestemmelsen framgår det at i vassdrag eller deler av vassdrag hvor skriftlig oppgave over fangsten ikke innleveres, skal det som hovedregel unnlates å åpne for fiske etter anadrome laksefisk. Dette innebærer at det unntaksvis, og bare dersom det er gode begrunnelser for det, kan åpnes for fiske i vassdrag som ikke rapporterer fangst. Direktoratet har forståelse for argumentet om reduserte fiskemuligheter, men minner om at det finnes rikelige muligheter til å fiske i innsjøer og andre elver med og uten anadrome laksefisk, samt i sjøen. De innkomne merknadene vurderes derfor ikke som en god nok begrunnelse til å fravike kravet om oppgaveplikt.

I henhold til forskrift 25. februar 2003 nr. 256, om oppgaveplikt og om redskaper som er tillatt benyttet ved fiske etter anadrome laksefisk, skal oppgave over fangst i vassdrag sendes vedkommende fylkesmann innen to uker etter siste fiskedag for anadrome laksefisk i vassdraget. Oppgaven skal gis på fastsatt skjema, enten på papir eller elektronisk.

Fra flere de berørte vassdragene har det kommet innspill som beskriver ordning for framtidig fangstrapportering. I de 37 vassdragene der fylkesmannen har vurdert den beskrevne ordningen som tilfredsstillende vil det likevel bli åpnet for fiske fra 2021. Vassdrag som ikke har signalisert at de vil få på plass et system for fangstrapportering blir ikke åpnet for fiske fra 2021.

Mellom hovedreguleringene er det åpnet for å gjøre nødvendige endringer av fiskebestemmelsene. Som nødvendig endring regnes blant annet å åpne for fiske i vassdrag/deler av vassdrag ved forbedret fangstrapportering/organisering. Dette innebærer at vassdrag som ikke

åpnes for fiske fra 2021 grunnet manglende fangstrapportering, likevel kan åpnes i perioden, dersom et akseptabelt opplegg for fangstrapportering framlegges. Eventuelt nødvendige endringer av fiskebestemmelsene vil bli gjort ved endring av forskrift, etter høring. Endringsforslag sendes fylkesmannen innen utgangen av november. Fylkesmannens innspill og vurderinger sendes til Miljødirektoratet innen utgangen av desember. Miljødirektoratet sender eventuelle forskriftsendringer på høring i januar/februar, og fastsetter eventuelle forskriftsendringer tidlig på våren.

Det vises også til at det vil være mulig å søke om dispensasjon fra fiskebestemmelsene etter forskriften § 4, som åpner for at det kan gis tillatelser til enkeltstående arrangementer, f.eks. fiskedager som har barn og unge som målgruppe.

4.2. Ikke åpne for fiske i vassdrag med mangelfull organisering

4.2.1. Høringsuttalelser

Norges Jeger- og fiskerforbund Møre og Romsdal foreslår at i stedet for å stenge vassdrag på grunn av manglende organisering, kan det offentlige ta over forvaltningen og videreføre det til en interesseorganisasjon.

Odd Martin Sande mener at det er viktig at forskriften legger til rette for håndheving av loven, spesielt på krav om driftsplaner, tilfredsstillende organisering og oppfølging av slike. Det er fornuftig med stenging hvor dette ikke er på plass.

4.2.2. Miljødirektoratets vurdering

Forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk trådte i kraft i juni 2013. Forskriften § 11 sier at fellesforvaltningen skal være etablert innen to år etter at forskriften trådte i kraft. Vassdrag som ikke var organisert i juni 2020 hadde oversittet denne fristen med fem år. Det følger av lakse- og innlandsfiskeloven § 25 tredje ledd at departementet kan unnlate å åpne for fiske i vassdrag der kravene til pliktig organisering ikke er oppfylt.

I forbindelse med høringen har vi fått tilbakemelding om at organisering vil komme på plass i flere vassdrag, og disse åpnes likevel for fiske. I perioden mellom hovedreguleringene åpnes det kun for helt nødvendige endringer av fiskebestemmelsene. Som helt nødvendige endringer regnes etablering/revitalisering av lokalt forvaltningsorgan der dette har vært fraværende/dårlig fungerende.

Dersom det skulle vise seg at krav til pliktig organisering ikke er oppfylt i vassdrag, kan direktoratet høre på å ikke åpne for fiske, også i perioden mellom hovedreguleringene.

4.3. Ikke åpne for fiske med krokgn i Finnmark

4.3.1. Høringsuttalelser

Finland: De foreslåtte endringene i reguleringene er viktige med tanke på de svake bestandene, herunder bestander fra Tanasystemet. Fangststatistikk viser at å ikke åpne for fiske med krokgn kan redusert dødelighet som følge av fangst på svake laksebestander, og dermed forbedret bestandsstatus i disse bestandene. Andelen flersjøvinterlaks i fangstene er høyere i krokgn enn i kilenot, i hovedsak på grunn av maskevidde. I tillegg til å redusere de totale fangstene, vil å ikke åpne for krokgn endre sammensetning av laks i fangstene. Dette vil særlig kunne spare de viktige tidligvandrende store laksene, som ofte er hunnlaks.

Dersom å ikke åpne for fiske med krokgn, fører til at flere fisker med kilenot, vil dette redusere eller eliminere effekten av det foreslåtte tiltaket. Dersom det blir en betydelig overgang til kilenot, bør fisketid med kilenot reduseres i Finnmark.

Sametinget støtter ikke Miljødirektoratets forslag om innføring av forbud mot bruk av krokgn, da disse er rettighetshavere, på lik linje med de som fisker med kilenot.

Finnmarkseiendommen (FeFo) uttaler at sjølaksefiske er en rettighet for kommunens innbyggere, og at et forbud mot krokgnfiske, uten dokumentert biologisk begrunnelse, er en urettmessig inngripen i denne retten. FeFo savner dokumentasjon for oppgitte begrunnelser for å ikke åpne for fiske med krokgn. De uttaler at det ikke er forsøkt diskutert hvor stor andel laks som slipper unna krokgn med dødelige skader slik at man kan vurdere hvor den reelle beskatningen er. Videre peker de på at det gjøres ingen vurdering av hvordan fjerning av krokgn vil begrense beskatningen av de sårbare bestandene.

Norske Lakseelver (NL) støtter at direktoratet fjerner muligheten for å benytte krokgn i Finnmark. NL foreslår at Kongsfjord/Båtsfjord og Syltefjord - dvs. området fra Kjølneset til Hamningberg stenges for alt sjølaksefiske, som referanseområde for å evaluere effekten i stopp av krokgn.

Norske Samers Riksforbund (NSR) skriver at forslaget om å fase ut krokgnfiske begrunnes i føre-var-prinsippet, og presiserer at ved lokal forvaltning så vil man nettopp ha tilstrekkelig kunnskap om blant annet størrelse på bestand, slik at man slipper slike drastiske tiltak som det legges opp til her. At å ikke åpne for krokgnfiske i Finnmark framstilles som et tiltak for å bevare sjøsamisk kultur gjennom å ikke stenge også kilenotfisket, er opprørende og provoserende. Dette er et forslag NSR overhodet ikke kan godta. De presiserer at det ikke er forslaget om begrensnng av hensyn til laksebestandene i seg selv som er problematisk. Regulering av ressursene er også vern av kulturgrunnlaget, med dette forslaget er noe helt annet. En begrensnng i fiske på

blandede bestander kan gjøres på mange måter og de ønsker at man drøfter andre og mer differensierte reguleringsregimer.

Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF) håper effekten av et eventuelt bortfall av krokarn vil redusere sjøbeskatningen i Finnmark såpass at utsatte bestander, blant annet i Tana-vassdraget, ikke blir overbeskattet

Bivdu ber om at direktoratet innhenter et bedre kunnskapsgrunnlag om effekten av bruken av krokarn. De uttaler at konsekvensene for sjølaksefiskeren og næringa som sådan er store dersom krokarn fases ut. De viser også til at krokarn lenge har vært forbudt i resten av landet uten at det er dokumentert at slikt forbud har hatt effekt på laksebestandene.

Sør-Varanger sjølaksefiskarlag er imot utfasing av krokarnfiske. De mener at kunnskapsgrunnlaget om sjølaksefiske er lavt hos andre enn sjølaksefiskerne og peker på at det er lettere å røkte krokarn enn not.

Oslo og omegn fluefiskere støtter forslaget om å forby krokarn i Finnmark.

4.3.2. Miljødirektoratets vurdering

Det framgår av St.prp. 32 (2006-2007) Om vern av villaksen mv. at krokarnfisket også bør fases ut i Finnmark. Bakgrunnen for at fisket har blitt faset ut i resten av landet er at krokarnfisket beskatter mer selektivt enn kilenot, spesielt på mellomstor laks (hovedsakelig hunnlaks), og at krokarn fører til betydelige garnskader med påfølgende dødelighet hos fisk som kommer seg fri fra garnet. Slik selektiv beskatning er uheldig for alle bestander, både mer typiske smålaksbestander og bestander med en blanding av størrelsesgrupper.

I Finnmark har det i gjeldende bestemmelser vært tillatt å fiske med krokarn. Grunnen, slik det framgår i St.prp. 32, er at det generelt har vært en bedre situasjon for bestandene i Finnmark enn i resten av landet, og at det har blitt hevdet at klimatiske forhold gjør det vanskelig å fiske med kilenot. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) har i sine råd om beskatning av laks i sjølaksefisket i Finnmark, og på bakgrunn av føringene gitt av KLD, anbefalt en reduksjon i dette fisket på i underkant av femti prosent, slik at risikoen for at sårbare bestander blir overbeskattet blir liten.

Miljødirektoratet vurderer derfor at det er nødvendig å innføre tiltak som vil redusere beskatningen i sjølaksefiske, også i Finnmark. Utfasing av bruken av krokarn kan føre til en nødvendig reduksjon i sjølaksefiske og dreie beskatningen i en mer forsvarlig retning. Miljødirektoratets beslutning om å avvike bruken av krokarn i Finnmark, er et tiltak som kan bety redusert beskatning, særlig av mellomlaks (ofte hunnlaks). Selv om hensynet til flere av

bestandene, særlig i kystfisket, langs Finnmark og Nord-Troms tilsier ytterligere reduksjon i fisketid for kilenot, har Miljødirektoratet ikke foreslått ytterligere reduksjon i dette fisket nå. I denne vurderingen har hensynet til mulighetene for sjøsamer til fortsatt å kunne utøve laksefiske som del av deres kulturutøvelse blitt særlig vektlagt. Alternativet til å avvikle bruken av krokarn (jf. beskatningsrådene fra VRL) er kortere fisketid for både kilenot og krokarn.

Effektene av stans i fisket med krokarn på utviklingen i beskatningstrykk er usikre, blant annet fordi flertallet av fiskerne i Finnmark allerede er registrert for fiske med både kilenot og krokarn, og fordi det er uvisst hvor mange av krokarna som vil bli erstattet med annen redskap. I tillegg vil en ukjent andel av laksen som hittil har blitt fanget av krokarn, bli fisket av gjenværende redskaper, selv om totalt antall redskaper i bruk reduseres.

Miljødirektoratet merker seg FeFos uttalelse om at forslaget om å ikke åpne for krokarnfiske i Finnmark, uten dokumentert biologisk begrunnelse, er en urettmessig inngripen i innbyggernes rettigheter. Etter Finnmarksloven § 22 første ledd bokstav b, har de som er bosatt i en kommune i Finnmark, på Finnmarkseiendommens grunn i kommunen, rett til fiske etter anadrome laksefisk med faststående redskap i sjøen etter utvisning av fiskeplass, jf. Finnmarksloven § 27 andre og fjerde ledd. Retten er altså knyttet til fiske med faststående redskap, ikke krokarn spesielt. I forarbeidene til loven sies det dessuten uttrykkelig at rettighetshaverne må respektere de innskrenkninger i retten til å utnytte ressursene som statlige myndigheter har fastsatt med hjemmel i lov. "Retten til fiske etter bokstav a og b vil for øvrig være underlagt de offentligrettslige begrensningene som følger av lakse- og innlandsfiskloven om bl.a. fisketider, fredningssoner, tillatte redskaper, bruk og merking av redskaper mv.", jf. Ot. prp. nr. 53 (2002-2003), kapittel 9.

Som en oppfølging av at Miljødirektoratet ikke åpner for fiske med krokarn, vil vi be Klima- og miljødepartementet vurdere å ta initiativ til å endre åpningsforskriften, slik at det ikke lenger kan åpnes for fiske med krokarn.

4.4. Ikke åpne for fiske i sjøregioner med risiko for overbeskatning av hensynskrevende bestander

4.4.1. Høringsuttalelser

Norske Sjølaksefiskere (NSF) mener den foreslåtte reguleringen for å oppnå økt beskyttelse av små villakspopulasjoner vil ramme sjølaksefiske svært hardt på den ene siden, samtidig som gevinsten for villaksen, på den andre siden, vil være svært liten og høyst usikker. De uttaler at det ikke er dokumentert eller sannsynliggjort at sjølaksefiske på såkalt "blandede bestander" utgjør noen trussel mot laksebestander. På tross av at beskatningen har vært vesentlig høyere

enn i dag, finnes det ingen dokumentasjon på at sjølaksefiske har utryddet små og sårbare bestander. NSF er ikke uenige i at det kan være behov for tiltak for å sikre de norske villaksbestandene, men mener at ytterligere innstramminger i fisket i sjø, ikke er et nødvendig tiltak. De støtter ikke en strengere regulering av sjølaksefiske og mener dette strider mot kystbefolkningens rettigheter til å høste av villaksbestanden gjennom sjølaksefiske.

Norske Lakseelver (NL) mener at å stoppe beskatning av blanda bestander i sjøen vil være i tråd med NASCOs føringer og i tråd med KLDs brev 17.12.2019. I prinsippet ønsker NL at det ikke åpnes for sjølaksefiske i Norge i hele perioden fra 2021-2026.

NL mener videre at det er et paradoks at det i direktoratets høringsutkast gis mindre beskyttelse til svake bestander fra et fjordsystem hvis dette systemet også inneholder sterke bestander, enn om hele fjordsystemet bare hadde bestått av svake bestander. NL mener at svake og truede bestander trenger samme beskyttelse uavhengig av statusen til naboelvene. Følgelig må sjølaksefiske også opphøre i fjordområder hvor de svake elvene som ikke tåler beskatning inngår sammen med bestander som kunne tålt en viss sjøbeskatning.

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) synes generelt, men med ett unntak (Trondheimsfjorden), at Miljødirektoratet har foreslått reguleringer i fiske med faststående redskap som samstemmer med de styringssignaler som er kommet fra Klima- og miljødepartementet, og oppfølging av vurderinger gitt av Vitenskapelig råd for lakseforvaltningen (VRL).

Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF) Nordland mener at det ikke bør åpnes for fiske med kilenot og lakseverp. De viser til behov for å beskytte hele vandringsveien til laksen inn til vassdrag hvor bestandene er under oppbygging, slik som i Skjomen og Beiarelva. De mener også at dette er viktig for bestander av sjøørret.

Nordmørske sjølaksefiskere mener at føringer fra KLD (17.12.2019) betyr i realiteten at man har forlatt prinsippet om forvaltning av anadrome laksefisk ut fra bestandsstatus, til fordel for økonomiske interesser knyttet til elvefisket. Det er i høringsnotatet ikke påvist at noen av de små vassdraga er påvirket av sjølaksefisket, at disse vassdraga tas med i forvaltningsgrunnlaget for sjølaksefisket framstår som fiktivt.

Oslo og omegn fluefiskere mener det er på høy tid at det også skjer en langt strengere regulering av sjølaksefisket, på grunn av lavere verdiskapning (lav verdi pr kg fanget sammenlignet med elvefiske) og at sjølaksefiske med garn og not beskatter "blindt" de ulike laksstammene som er i en fjord / et område og herunder altså *beskatter også de svakeste bestandene* som trenger vern.

Dirdalselvas Fellesforvaltning mener at fiske i sjø på blanda bestander av laks må reduseres og stoppe helt i områder med sårbare bestander.

NSF avdeling Sogn og Fjordane Grunneigar- og Sjølaksefiskarlag legger til at det er vanskelig å forstå at hensynet til små og sårbare bestander, og å unngå fangsting på blanda bestander, når fisketida for kilenot allerede er redusert med over 90 % ut fra det som var på slutten av 80-tallet. I tillegg har det vært forbud mot drivgarnsfiske og stans i bruken av krokarn.

Sør-Trøndelag Grunneigar- og Sjøfiskarlag mener smålaks ikke blir beskattet i sjøfasen i noen særlig grad (fisken slipper gjennom maskene i nota). De foreslår derfor at alle smålakselver blir fredet for fiske etter laks og ørret i hele perioden. En fredning i disse elvene i 5 år vil være den desidert beste reguleringen med mål om å ivareta gytebestandsmålene her i best mulig grad.

Sør-Varanger sjølaksefiskarlag mener at 40% av fisken ikke vandrer tilbake til fødeelv. Videre mener de at forvaltning basert på statistikk må stoppes.

Kaldfarnes grunneier- og sjølakseforening: Det er åpenbart at et slikt fiske på det som betegnes "blandende bestander" på kysten, i realiteten utgjør en tilnærmet risikofri og sunn beskatning av bestandene, og at dette på ingen måte kan utgjøre noen trussel for svake bestander i enkelte fjerntliggende elver. I Miljødirektoratets høringsforslag argumenteres det med å bruke "føre var-prinsippet" (og dermed "ikke åpne for fiske") for å redusere en risiko som i realiteten er matematisk helt usannsynlig. Det er derimot godt dokumentert og påpekt fra forskerhold at lokale utfordringer i vassdragene er helt avgjørende for svake bestanders utvikling.

Arne Pedersen, Kjell Ingebrigtsen, Paul Jensen, Roger Hansen og Kurt Ludvigsen uttaler at det store innslaget av russisk laks i de ytre kystområdene i Nord - Norge skal være en av årsakene til stengingen av sjølaksefisket. De etterspør dokumentasjon på at det foreligger et slikt krav fra russiske myndigheter.

4.4.2. Miljødirektoratets vurdering

Med de hittil gjeldende reguleringer har det vært tillatt et visst fiske på bestander som ikke har et høstbart overskudd, deriblant sårbare og truede bestander. Dette foregår i all hovedsak for å kunne opprettholde et begrenset sjølaksefisket i områder der slike bestander inngår, men ikke utgjør hovedtyngden i fangstene. En bestand regnes som overbeskattet dersom den ikke når gytebestandsmålet og bestanden beskattes. Det kan altså være overbeskatning i en bestand uten beskatning i vassdraget, dersom fisk fra bestanden beskattes i sjøfisket i fjorden eller langs kysten. Skal en slik overbeskatning unngås, eller risiko for overbeskatning unngås helt, må fiske på blanda bestander opphøre.

I føringene fra Klima- og miljødepartementet (KLD) ber departementet om at Miljødirektoratet vurderer å ikke åpne opp for sjølaksefiske i inntil fem år av gangen når direktoratet finner det nødvendig av hensyn til alle laksebestandene i området og med vekt på føre var-prinsippet.

Departementet presiserer at sannsynligheten for overbeskatning av små eller svake bestander ikke nødvendigvis er stor, men at konsekvensen for den enkelte bestand kan være svært alvorlig. Risiko for overbeskatning som i verste fall kan true små eller sårbare laksebestander skal unngås.

Miljødirektoratet viser også til at Norge har gitt sin tilslutning til at forvaltningen av laksefisket blant annet skal bygge på den føre var-tilnærmingen NASCO har utviklet. I St. prp. 32 (2006-2007) legger regjeringen til grunn at Norge har et særlig ansvar for den atlantiske laksen og dermed bør være et foregangsland i arbeidet med å følge opp de internasjonale retningslinjene for villaksforvaltningen.

VRL har vurdert risikoen for overbeskatning av små eller sårbare bestander i de forskjellige sjøområdene (forvaltningsregionene), og gitt beskatningsråd basert på risikoen for overbeskatning. Med dette har vi fått et bedre grunnlag for å hensynta små og sårbare bestander i forbindelse med fiskereguleringene, i tråd med føringene fra KLD.

Det framgår av høringsnotatet at det er hensynet til de svakeste bestandene og risiko for overbeskatning som er begrunnelsen for forslaget om reduksjon i sjølaksefisket.

5. Merknader til bestemmelser i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen

5.1. Virkeområde - § 1

5.1.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 1 Virkeområde

Forskriften gjelder fiske etter anadrome laksefisk i sjøen. Paragraf 3 gjelder også fiske etter saltvannsfisk, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 40.

5.1.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget til endring av virkeområde, som nå skal omfatte fiske etter saltvannsfisk, og viser til forslaget om at fiske etter saltvannsfisk reguleres i 100-metersonen utenfor anadrome vassdrag. De støtter også at pukkellaks og regnbueørret omfattes av forskriften.

Vindafjord kommune fraråder endringene i § 1 da de kan få negative konsekvenser for en rekke sjørretbekker i kommunen. De viser til at anadrom strekning ikke er kartlagt og registrert for en rekke mindre anadrome vassdrag og elvene er derfor ikke oppført i vedlegg II. Kommunen ønsker også en videreføring av andre ledd i gjeldende forskrift.

5.1.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet fastsetter § 1 slik den ble sendt på høring.

5.2.Fiske med stang og håndsnøre - § 2

5.2.1. Høringsforslag

For å styrke beskyttelsen av sjørretbestander som er vurdert til å være i dårlig eller svært dårlig tilstand, foreslo Miljødirektoratet å stramme inn på adgangen til vårfiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre i Møre og Romsdal, Trøndelag og Nordland. Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 2 Fiske med stang og håndsnøre

Med de begrensninger som følger av § 3 og forskrift gitt i medhold av lakse- og innlandsfiskloven § 40, er det åpnet for fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre, fra land og båt, hele året.

Det åpnes likevel ikke for fiske etter anadrome laksefisk

- a) fra land eller båt, i tidsrommet 1. mars til 30. april, i følgende områder:
 - i) Ryfylkefjordene i Rogaland innenfor en linje mellom Tungenes og Kårstø, unntatt Lysefjorden innenfor Lysefjordbrua og Skjoldafjorden nord for Borgøyna,
 - ii) Hardangerfjorden innenfor en linje mellom Bleiknes ved Husnes og til Ystadnes ved Ølve i Kvinnherad kommune,
 - iii) Møre og Romsdal, med unntak av Smøla,
- b) fra land eller båt, i tidsrommet 1. mars til 31. mai, i Trøndelag,
- c) fra båt, i tidsrommet 1. mars til 31. mai, i Nordland.

Det åpnes heller ikke for fiske etter sjørret fra land eller båt i fjordområdet Sunndalsfjorden, Tingvollfjorden, Bergsøyfjorden og Batnfjorden innenfor E39 i Møre og Romsdal.

5.2.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget til endring av bestemmelsen angående vårfiske i Rogaland, jf. § 2, andre ledd, bokstav a). De ber Miljødirektoratet gjøre det tydeligere at også "fang-og-slipp" fiske er omfattet av vårfredningen i sjø. Vi ber videre om at Miljødirektoratet vurderer innføring av døgnkvote for sjørørret per fisker for fiske med stang og håndsnøre i sjø i regioner hvor det er stengt for fiske etter sjørørret i en rekke vassdrag. Dette kan være et hensiktsmessig tiltak for å harmonisere reguleringstiltakene i sjø og elv på en bedre måte enn i dag.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal støtter forbud mot vårfiske i sjøen etter sjøaure, med unntak for Smøla, men mener at perioden med forbud skal gjelde fra 1. januar til 1. mai.

Vefsn kommune foreslår at det ikke innføres forbud mot fiske etter anadrome laksefisk fra båt i tidsrommet 1. mars til 31. mai i Nordland, og etterlyser dokumentasjon på at dette fisket beskatter stor sjørørret hardere enn fiske fra land.

Vestnes kommune stiller seg bak ordlyden i § 2 fiske med stang og håndsnøre..

Finnmarkseiendommen (FeFo) viser til at Gamvik JFF i flere år har klaget på at det foregår et betydelig fiske etter sjørøye i Gunnarsfjorden tidlig på sesongen. FeFo ønsker at det ikke åpnes for fiske etter sjørøye med stang og håndsnøre fra land eller båt i tidsrommet 1. mai til og med 30. juni i Gunnarsfjorden, Gamvik kommune.

Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF) mener det er viktig at innstrammingene ikke blir så tøffe at alt engasjement, og frivillighet forsvinner. Å frede store kystavsnitt fra sportsfiske uten å gjøre lokale vurderinger kan resultere i sterkt redusert engasjement i en tid hvor sjørørret, laks og sjørøye mer enn noen gang trenger flere hjelpere.

NJFF mener likevel at Miljødirektoratet har kommet med et rimelig forslag i f.eks. Nordland, hvor en regulerer bort adgang til fiske fra båt, men holder åpent for fiske fra land. Gjennom dette vil en formodentlig oppnå å redusere et noe hardt fiske på enkelte bestander med storvokste individer, samtidig som en kan opprettholde en god adgang til sportsfiske. Allmenheten må ikke ekskluderes fra å fiske i sjø fra land. Det beste oppsynet både når det gjelder ulovlig fiske, miljøhensyn og forurensning m.m., er kanskje den som går med fiskestang i strandsonen.

Verdal JFF og Verdalselva Fellesforvaltning ønsker at fiske i sjø begrenses til mai-august med personlig sesongkvote på 5 aure. Fredes elvene i en kommune bør auren også fredes i sjøen i kommunen.

NJFF Nordland mener at fisketiden i sjø fra båt i de nasjonale laksefjordene bør være lik fisketiden i elvene der bestandene er under oppbygging. De opplyser at det tas mye mer sjørret og laks fra båt enn det som fiskes fra land, den største sjørreten og laksen tas fra båt, sjørret som fiskes fra land er i gjennomsnitt mye mindre enn den som tas fra båt, sportsfiskere som fisker fra land setter ut mer fisk enn de som dorg og at det tas lite laks med stang fra land. De mener det bør innføres et rapporteringssystem for fiske i sjø på lik linje med det som brukes i elvene.

NJFF Rogaland støtter forslaget om åpning for vårfiske fiske etter sjørret i Skjoldafjorden og videreføring av sjørretfiske i Lysefjorden.

Stiftelsen Norsk Villaksforvaltning mener det er viktig å finne en riktig balanse mellom bruk og vern, slik at bestandene i utsatte vassdrag ikke blir skadet. Og støtter forslaget hvor fiske fra båt reguleres bort, mens fiske fra land holdes åpent i Nordland.

Plahtes Eiendommer støtter forslaget om å ikke åpne for båtfiske etter anadrome laksefisk i tidsrommet 1. mars - 31. mai i Nordland, men hadde gjerne sett at samme begrensing hadde omfattet fiske fra land også.

Sømna Senterparti er negativ til begrensinger i båtfisket.

Idar Barstad viser til at det ved telling av laks og aure i Barstadvikelva i oktober 2019, ble funnet én voksen hunnfisk (gytefisk) i hele vassdraget. Alle årgangene av småfisk etter 2015 var helt eller delvis borte. I 2019 sendte Barstad inn bekymringsmelding om dette til Miljødirektoratet og Fylkesmannen, likevel ble det åpnet for både kilenotfiske og dorg i Vartdalsfjorden sommeren 2020. Dette er direkte i strid med naturmangfoldloven § 6. Både dorging og kilenotfiske er et rekreasjonsfiske og har ingen viktig samfunnsmessig funksjon. Det bør derfor avvikles inntil laksestammene påviselig har tatt seg opp igjen på Vartdalstranda. Han uttaler videre at det er nesten umulig å kontrollere båtfiske på fjorden, og viser til at Kystvakta ikke når fram til båtene før redskapene er tatt ut av sjøen.

5.2.3. Miljødirektoratets vurdering

Høringsinnspillene viser at det er ulike synspunkter på om, og eventuelt hvor langt man skal gå, i å legge begrensninger på fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre. Etter Miljødirektoratets vurdering, viser innspillene at forslaget som ble sendt på høring balanserer de ulike hensynene på en god måte, ved at det både ivaretar hensynet til å beskytte svake sjørretbestander, samtidig som det ikke reduserer allmennhetens adgang til sportsfiske i sjø mer enn nødvendig. Når det gjelder innspillet om behov for begrensninger på fiske i Vartdalsfjorden, viser Miljødirektoratet til at forslaget som ble sendt på høring innebærer et

forbud mot fiske fra land og båt, i tidsrommet 1. mars til 30. april, i Møre og Romsdal, herunder i Vartdalsfjorden.

Noen høringsparter har innspill til ytterligere innskjerping. Ettersom disse ikke har vært på høring, blir de ikke nærmere vurdert i denne omgang, men vi merker oss forslagene.

Miljødirektoratet vil for øvrig vise til at det har blitt utarbeidet en egen rapporteringsløsning for stangfiske i sjø (<https://stangfiskesjo.miljodirektoratet.no/>).

Miljødirektoratet fastsetter § 2 slik den ble sendt på høring.

5.3. Begrensninger på fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk - § 3

5.3.1. Høringsforslag

For å styrke beskyttelsen av anadrome laksefisk i områder av sjøen der fisken kan være særlig utsatt for risiko for overbeskatning, for å skape større forutberegnelighet for publikum og for å lette håndhevingen av regelverket, foreslo Miljødirektoratets at det innføres begrensninger på fiske etter saltvannsfisk og fiske fra båt i 100-metersonen utenfor vassdrag som er omfattet av forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag. Gjeldende forskrift § 2 første ledd inneholder kun et forbud mot fiske etter anadrome laksefisk, i den tida vassdraget ikke er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk.

Miljødirektoratet hørte på to alternative forslag:

Alternativ 1:

§ 3. Forbud mot alt fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk

Utenfor vassdrag med bestander av anadrome laksefisk som er omfattet av forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, er alt fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk forbudt, hele året, i området som strekker seg 100 meter fra grense elv-sjø (elvemunningen) og ut i sjøen.

Alternativ 2:

§ 3. Begrensninger på alt fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk

Utenfor vassdrag med bestander av anadrome laksefisk som er omfattet av forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, er alt fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk forbudt i området som strekker seg 100 meter fra grense elv-sjø (elvemunningen) og ut i sjøen (100-metersonen). Unntatt fra dette er fiske med stang og håndsnøre fra land i den tida det er åpnet for fiske etter den aktuelle arten av anadrome laksefisk i vassdraget i medhold av forskrift gitt med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven. Dersom det i slik forskrift er gitt kvotebestemmelser for det aktuelle vassdraget, gjelder disse også for fiske etter anadrome laksefisk i 100-metersonen.

Dersom lokal forvaltning i vassdraget, som en oppfølging av avtale om midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak, jf. forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 6, stenger fisket, utvider fisketida, innfører kvotebestemmelser eller innfører andre forhåndsbestemte tiltak i vassdraget, gjelder disse bestemmelsene også for fiske etter anadrome laksefisk i 100-metersonen.

5.3.2. Høringsinstansenes syn

Følgende høringsinstanser støtter alternativ 1:

Fylkesmannen i Nordland, Fylkesmannen i Rogaland, Fylkesmannen i Trøndelag, Fylkesmannen i Agder, Fylkesmannen i Oslo og Viken, Norges Bondelag, Norske lakseelver, Alta Laksefiskeri Interessentskap (ALI), Etne Elveeigarlag, Stryn Elveeigarlag, Brukerrådet for fisk i Sandvikselva og Lysakerelva, Gaula elveeigarlag (Vestland), Oslo kommune ved Bymiljøetaten (BYM), Stiftelsen Norsk villaksforvaltning, Beiarelva SA, Beiarn kommune, Buksnes Grunneierlag, Buksnesvassdragets forvaltningslag, Eigersund og Helleland Elveeigarlag, Vefsn kommune, Vestnes kommune (adm. sjefen).

Flere av disse høringsinstansene peker på at alternativ 1 er lettere å forstå og håndheve enn alternativ 2.

Fylkesmannen i Trøndelag mener alternativ 1 er mest riktig ut fra hensynet til bestandene og effektiv ressursbruk. Overgangen mellom elv og sjø er svært viktig for anadrom fisk og ikke minst for sjørret, som beiter her store deler av året. En slik regel vil i tillegg være enklere å forstå, forholde seg til og håndheve enn en mer differensiert regel.

Fylkesmannen i Nordland viser til at det i deres fylkesforskrift fra 2013 har vært forbudt å fiske hele året i 100 metersonen utenfor vassdrag med laksebestander, mens det utenfor anadrome vassdrag uten laksebestander har vært tillatt å fiske i den tiden det i offentlig forskrift har vært åpnet for fiske i vassdraget. Fylkesmannen erfarer at det fortsatt er mange spørsmål og misforståelser om fisket i munningsområdene, og at bestemmelsene med fordel kan gjøres

enklere. De siste årene har det vært mange tørre somre hvor det utenfor de mindre vassdragene har oppholdt seg mye fisk i lengre perioder, og bestemmelsene for fiske i munningsområdene har hatt mye fokus. Ut fra hensynet til fiskebestandene og hensynet til å ha fiskebestemmelser som ikke blir for kompliserte, anbefaler de alternativ 1.

Fylkesmannen i Rogaland uttaler at det er helt avgjørende for SNO sitt oppsyn at saltvannsfisk inkluderes i virkeområdet som foreslått i § 1. Uten denne endringen kan en fisker stå innenfor 100-meterssonen og hevde overfor SNO at han/hun fisker etter makrell og ikke sjørørret. Fylkesmannen uttaler at munningsområdet er et viktig habitat for sjørørret store deler av året. I oppdrettsintensive fjordområder som Rogaland vil dessuten sjørørret bruke dette området til avlusning. I tørre perioder vil både laks og sjørørret samle seg i munningen utenfor en rekke vassdrag i påvente av nedbør og bedre oppvandringsforhold. Fiske på steder med slik oppsamling av fisk kan medføre risiko for overbeskatning. Fylkesmannen mener at de kjente problemer med fiske i 100-metersonen, forvaltningsutfordringene knyttet til dette, samt formålet med et totalt fiskeforbud etter alternativ 1, samlet sett må vektlegges tyngre enn ulempene som et forbud måtte innebære for allmenningens frie sjøfiske. 100-metersonen er som kjent marginal i arealomfang sammenliknet med de frie muligheter til sjøfiske for øvrig.

Fylkesmannen i Agder skriver at det er uklart i hvilken grad denne fiskebegrensingen også vil gjelde utenfor alle de små kystvassdragene. Ettersom disse er stengt for fiske vil begrensingen påvirke en relativ stor andel av kyststripa. Her vil definisjon på "bestand" være viktig. Ut fra enkelthet i forskrift og håndhevelse av denne anbefaler de alternativ 1.

Følgende høringsinstanser støtter alternativ 2:

Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF), NJFF Møre og Romsdal, NJFF Nordland, Mandalselva Elveeierlag, Åbjøravassdraget elveeierlag, Plahtes Eiendommer, Samarbeidsutvalget for Målselvvassdraget (SUM), Sila elvelag, Sømna Senterparti.

NJFF mener at alternativ 1 i for stor grad griper inn i allmenhetens adgang til fiske i sjøen.

Andre innspill:

Sametinget støtter ikke forslaget om innføring av forbud mot alt fiske i sjøen i en 100-meters sone utenfor definerte grenser for elvemunninger. De mener at dette er et altfor vidtrekkende tiltak, da det drives både kommersielle fiskerier og fritidsfiske etter saltvannsfisk i angjeldende områder. Sametinget mener at det verken foreligger grunnlag eller hjemmel for at Miljødirektoratet kan innføre totalforbud mot direktefiske etter saltvannsfisk i sjøen utenfor vassdrag. I tillegg vil direktoratets forslag være en direkte trussel mot overlevelse av revitalisering av samisk kultur og fiske.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal støtter mest mulig like regler for fiske etter saltvannsfisk og anadrom fisk, slik at det blir enklere å føre oppsyn med fisket. Det er likevel uheldig med flere grenser å forholde seg til i et utvida munningsfredningsområde (grense elv-sjø, 100-meters sone og ytre grense for utvida sone). Direktoratet må sørge for at det kan bestilles gode skilt og stenger til merking av områda.

Fylkesmannen i Vestland støtter innføring av en nasjonal regel om fiske i 100 metersonen, men mener at ordlyd og innhold må endres. De mener at alternativ 1 vil gi situasjoner der det er åpnet for fiske i vassdraget og munningsfredningssonen fastsatt i fylkesvis forskrift, men stengt i en sone på hundre meter mellom grense elv-sjø og munningsfredningssonen. De kan ikke se at det er en særlig grunn til at det skal være stengt i 100 metersonen når det er åpnet for fiske i vassdraget. Fisket bør heller være begrenset til fiske fra land i perioden vassdraget er åpnet for fiske. På den måten tar man vare på laks og sjøaure, samtidig som allmennhetens tilgang til fiske i sjø ikke blir unødig begrenset. Fylkesmannen mener at alternativ 2 er for komplisert, og foreslår følgende ordlyd: *Utenfor alle vassdrag der det går anadrom laksefisk, er alt fiske forbudt unntatt stangfiske fra land i fiskesesongen til vassdraget, i området som strekker seg 100 meter fra grense elv-sjø (elvemunningen).*

Om alternativ 2 uttaler Fylkesmannen i Rogaland at løsningen representerer en meget dynamisk reguleringsform hvor fiskereglene i 100-meterssonen gjenspeiler fiskereglene i elva. De mener dette alternativet ikke bidrar til et klart og tydelig regelverk som lett kan formidles til publikum. Tvert imot vil det bli vanskelig for fiskere å sette seg inn i regelverket da de i tillegg til å følge offentlige regler og bestemmelser må undersøke hvilke forvaltningstiltak og lokale regler elveeierne har innført i tilgrensende elv.

Finnmarkseiendommen (FeFo) er kjent med at det utenfor munningen til enkelte vassdrag foregår et tidvis hardt fiske etter anadrome arter. Dette fisket er ikke regulert, verken ved kortsalg, fangstrapportering eller kvotebegrensninger. FeFo er ikke av den oppfatning at dette fisket i særlig stor grad beskatter laks, men det kan være en del vinterstøing i fangstene, samt sjørørret og sjørøye. FeFo mener forslaget ikke har med bestandsrettet forvaltning å gjøre, og er ikke positive til å innføre en 100-meters fredningssone ved munning elv/sjø. FeFo mener at en langt bedre måte å løse denne problematikken på, er å inkludere de foreslåtte 100 meterne i elveforvaltningens forvaltningsområde. Da vil det kunne håndheves lokalt, samtidig som fangstene vil kunne inkluderes i den offentlige statistikken og fisket reguleres ut fra bestandstilstanden.

Fjordfiskeremnda mener at det foreligger verken grunnlag eller hjemmel for at Miljødirektoratet kan innføre totalforbud mot direktefiske etter saltvannsfisk i sjøen nedenfor vassdrag, og legger til grunn at også dette forslaget utgår.

Forsåvassdragets Elveeierlag støtter alternativ 2 i § 3 med forutsetning at det er påbudt med fiskekort for vassdraget innenfor 100 metersonen. Ellers støttes alternativ 1.

Fiskarlaget Vest skriver i sin uttale at de ønsker lempeligere regler for fiske med teiner i 100-meterssonen.

Brukerrådet for fisk i Sandvikselva og Lysakerelva peker på at det i de senere årene har blitt lempet på reglene for hummerfiske også i munningsområdene. For oppsynet er det vanskelig å skille mellom lovlig hummerteiner og ulovlig garn. Brukerrådet ønsker derfor forbud mot hummerfiske i munningsområdene.

Fylkesmannen i Oslo og Viken ser problemstillingen med hummerfiske i munningsområdene og oppsynets problem med å skille dette ut fra ulovlig satte garn, og ber Miljødirektoratet vurdere dette generelt, siden det kommer i inngripen med saltvannsfiske.

Vindafjord kommune anbefaler videreføring av gjeldende regler slik at det fortsatt vil være tillatt å fiske saltvannsfisk innenfor 100-meterssonen.

Fredrikstad kommune er positive til begrensninger i fiske i munningsområder. Fiske i munningssonen er allerede innført i flere bekker i Fredrikstad. Forslag om fredningssoner vil være et viktig virkemiddel for å opprettholde bestandene.

Norges jeger- og fiskerforbund Rogaland støtter forslaget om at saltvannsfisk inkluderes i reguleringen av fiske i 100-meterssonen.

Berlevåg Jeger- og Fiskerforening mener generelt det er viktig å beskytte bestander av anadrom fisk mot fiske i munningen, og støtter endringene i § 3.

Idar Barstad mener det er viktig at det er mulig å håndheve loven. I praksis vil båter med utstyr i sjøen som går innenfor fredningssoner kunne utføre lovlig fiske, og dermed er det svært vanskelig å håndheve loven om slike fartøy har ulovlig ærend. Som en naturlig følge må en fredning av fiske i elveosler følgelig gjøre det ulovlig å gå med motorbåt innenfor den fredede sonen med vegn i sjøen i gitte perioder av året.

P.A. Hauge mener fiskereglene i munningssonen bør være tilsvarende strenge som i vassdrag.

5.3.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet merker seg at det er mange høringsinstanser som støtter et helårig forbud mot fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk i området som strekker seg 100 meter fra grense elv-sjø/elvemunningen (100-metersonen) og ut i sjøen. Det vises blant annet til hensynet til

fiskebestandene og hensynet til at regelverket skal være lett å etterleve og håndheve. Samtidig er det noen høringsinstanser som mener at et helårig forbud mot fiske er et unødig inngrep i allmennhetens rett til stangfiske i sjø, og at det fortsatt bør være tillatt å fiske i 100-metersonen i den tida vassdraget er åpnet for fiske. Etter å ha avveid ulike hensyn, har Miljødirektoratets konkludert med at alternativ 2 gir den mest helhetlige løsningen. Det betyr at det i 100-metersonen kun vil være tillatt med fiske med stang og håndsnøre fra land i den tida det er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i vassdraget. Dette innebærer en liten innskjerping i 100-metersonen sammenliknet med dagens regelverk, ved at det blir innført et helårig forbud mot båtfiske ("dorgefiske") og forbud mot fiske etter saltvannsfisk i den tida vassdraget ikke er åpnet.

Miljødirektoratet mener at denne løsningen både ivaretar hensynet til allemannsretten på den ene siden, og hensynet til å gi anadrome laksefisk noe mer beskyttelse på den andre. I denne vurderingen har vi også vektlagt innspillet fra Sametinget. Dersom det utenfor enkelte vassdrag skulle være behov for å styrke beskyttelsen av anadrome laksefisk utover det som følger av denne bestemmelsen, kan fylkesmannen fastsette bestemmelser om dette i fylkesvis forskrift.

Til Sametingets og Fjordfiskeremndas uttalelser om at det ikke finnes hjemmel for å innføre totalforbud mot direktefiske etter saltvannsfisk i sjøen utenfor vassdrag, vil Miljødirektoratet vise til at lakse- og innlandsfiskloven § 40 gir en uttrykkelig hjemmel til å "forby eller gi regler om utøvelsen av alt fiske, herunder saltvannsfiske, ved utløpet av vassdrag".

For å tydeliggjøre betingelsene for fiske etter saltvannsfisk i 100-metersonen, føyes det til en presisering i første ledd om at saltvannsfiske tillates på samme vilkår som for fiske etter anadrome laksefisk, dvs. med stang og håndsnøre fra land i den tida det er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i vassdraget.

Fiskarlaget Vest ønsker lempeligere regler for bruk av teiner i 100-metersonen. Til dette vil Miljødirektoratet peke på at et viktig formål med å legge begrensninger på fiske etter saltvannsfisk i 100-metersonen er å lette Statens naturoppsyns håndheving av regelverket. Ved å forby fiske etter saltvannsfisk i denne sonen blir det vanskeligere å fiske etter anadrome laksefisk under dekke av å fiske saltvannsfisk. Miljødirektoratet viser også til at det gjennom fylkesvise forskrifter allerede er innført forbud mot fiske etter saltvannsfisk utenfor mange anadrome laksevassdrag.

Bakgrunnen for at begrepet *saltvannsfiske* er foreslått brukt i forskriftsutkastet er at dette begrepet er brukt i lakse- og innlandsfiskloven § 40, som hjemler bestemmelsen. I 1992, da lakse- og innlandsfiskloven ble vedtatt, ble fiske i sjøen, unntatt etter anadrome laksefisk, regulert under lov om saltvannsfiske mv. I denne lovs § 2 sto det at "Denne lov gjelder for fiske i sjøen med unntak av fiske etter anadrome laksefisk. Med fisk forstås her også pigghuder og skall-

og bløtdyr (krepsdyr og skjell)". Miljødirektoratet mener at det derfor må kunne legges til grunn at begrepet saltvannsfiske i lakse- og innlandsfiskeloven § 40 har samme innhold som under saltvannsfiskeloven.

Fylkesmannen i Rogaland peker på at det vil være vanskelig å formidle til publikum hvilke forvaltningstiltak elveeierne har innført og som skal gjelde i 100-metersonen (§ 3 andre ledd i alternativ 2). Miljødirektoratet viser til at når lokal forvaltning f.eks. stenger laksefiske iht. avtale om midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak for laksefiske, er det lagt opp til at de omgående skal orientere Fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Dessuten skal lokal forvaltning sørge for kunngjøring på eget nettsted eller annet egnet sted, jf. forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 6 fjerde og femte ledd.

FeFo foreslår at 100-metersonen skal inkluderes i elveforvaltningens forvaltningsområde, for å sikre lokal håndheving samt fangstrapportering slik at fisket kan reguleres ut fra bestandstilstanden. Dette er, etter Miljødirektoratets vurdering, lite aktuelt. 100-metersonen begynner ved grense elv-sjø, som angir "yttergrensa" for grunneiers eksklusive rett til fiske i vassdrag. I 100-metersonen, som ellers i sjøen, er stangfiske etter anadrome laksefisk en allemannsrett. Grense elv-sjø har også betydning for om det er offentligrettslig regulering knyttet til vassdrag eller sjø som gjelder. Miljødirektoratet har utarbeidet en egen rapporteringsløsning for stangfiske i sjø.

Forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 2 er, etter høring, endret slik at det framgår at det ikke åpnes for fiske i vassdrag med anadrome laksefisk som ikke er omfattet av vedlegg I eller II. Dette utløser behov for en justering i § 3, da det kun skal være 100-metersonen utenfor vassdrag som er omfattet av vedlegg I eller II. I tillegg gjøres en presisering i andre ledd om at det er individuelle kvotebestemmelser som gis virkning i 100-metersonen.

Miljødirektoratet fastsetter etter dette § 3 som følger:

§ 3. Begrensninger på alt fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk

Utenfor vassdrag med bestander av anadrome laksefisk som er omfattet av vedlegg I eller II i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, er alt fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk forbudt i området som strekker seg 100 meter fra grense elv-sjø (elvemunningen) og ut i sjøen (100-metersonen). Unntatt fra dette er fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre fra land i den tida det er åpnet for fiske etter den aktuelle arten av anadrome laksefisk i vassdraget i medhold av forskrift gitt med hjemmel i lakse- og innlandsfiskeloven. Fiske etter saltvannsfisk tillates på samme vilkår i den tida det er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i vassdraget.

Dersom det i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag er gitt individuelle kvotebestemmelser for det aktuelle vassdraget, gjelder disse også for fiske etter anadrome laksefisk i 100-metersonen.

Dersom lokal forvaltning i vassdraget, som en oppfølging av avtale om midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak, jf. forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 6, stenger fisket, utvider fisketida, innfører kvotebestemmelser eller innfører andre forhåndsbestemte tiltak i vassdraget, gjelder disse bestemmelsene også for fiske etter anadrome laksefisk i 100-metersonen.

5.4.Fiske med kilenot og lakseverp § 4

5.4.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§4. Fiske med kilenot og lakseverp

Det er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk med kilenot og lakseverp i de områder, og til de fisketider, som er angitt i vedlegget til denne forskriften. Unntatt fra dette er fiske etter sjørret på strekningen fra Rogaland til og med region Trondheimsfjorden og region Åfjord i Trøndelag.

Fisketidene for kilenot og lakseverp i de ulike områder framgår av vedlegget til forskriften. Det ble foreslått å ikke lenger åpne for fiske etter rømt oppdrettsfisk med faststående redskap og settegarn, på høsten/vinteren, såkalt fiske i "utvidet sesong".

5.4.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget om å videreføre plikten til gjenutsetting av sjørret i kilenotfiske i Rogaland. Der det åpnes for fiske med kilenot anbefaler Fylkesmannen at det samles inn skjellprøver fra fangstene som kan benyttes til blant annet Miljø-DNA-analyser for sporing av fangst til opphavselv. Dette vil kunne styrke kunnskapen om hvilke bestander som beskattes av kilenotfiske i ulike områder.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal støtter forbud mot utvida fiske med kilenot etter oppdrettsfisk, fordi det ikke finnes statistikk over om det er villaks eller oppdrettslaks som blir fiska. Særlig i kystsonen har dette fisket startet for tidlig (20. august), da flere elver har oppgang av villaks så sent som september-oktober.

Fylkesmannen i Nordland viser til sitt innspill datert 30. mars 2020. I Nordland er det få laksebestander som har god nok tilstand etter kvalitetsnormen for villaks. Sjølaksefisket er i stor grad et fiske på blandede bestander, og beskatter også laks fra sårbare bestander som har underskudd av gytelaks. Ut fra dette ser vi at det er gode argumenter for å ikke åpne for sjølaksefiske i Nordland i kommende femårsperiode.

Et alternativ til ikke å åpne for sjølaksefiske i Nordland de kommende årene, kan være å kun åpne for fire fiskedøgn i samtlige av de områder som i dag er åpnet for notfiske. Dagens notfiske er svært begrenset med et årlig rapportert fangstkvantum på omkring 3 tonn, og en reduksjon til fire fiskedøgn vil trolig redusere dette kvantumet betydelig.

5.4.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet fastsetter ordlyden i § 4 slik den ble sendt på høring, men sløyfer "til og med region Trondheimsfjorden" i og med at det er tilstrekkelig å nevne det nordligste punktet (region Åfjorden). I tillegg er det gjort noen mindre endringer i vedlegget knyttet til bestemmelsen. Dette er nærmere kommentert i vedlegg 1 til denne oppsummeringen. Forslaget om å ikke åpne for fiske i utvidet sesong opprettholdes. Se vedlegg 1 for høringsinstansenes syn og Miljødirektoratets vurdering for de enkelte sjøregioner.

Miljødirektoratet fastsetter ordlyden i § 4 slik den ble sendt på høring, men sløyfer "til og med region Trondheimsfjorden" i og med at det er tilstrekkelig å nevne det nordligste punktet (region Åfjorden). I tillegg er det gjort noen mindre endringer i vedlegget knyttet til bestemmelsen. Dette er nærmere kommentert i vedlegg 1 til denne oppsummeringen. Forslaget om å ikke åpne for fiske i utvidet sesong opprettholdes. Se vedlegg 1 for høringsinstansenes syn og Miljødirektoratets vurdering for de enkelte sjøregioner.

5.5. Dispensasjon - § 5

5.5.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 5. Dispensasjon

Miljødirektoratet kan, etter søknad, gjøre unntak fra §§ 2 til 4 i enkelttilfeller, dersom dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjørørret eller sjørøye.

5.5.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter Miljødirektoratets forslag til endring av § 5.

5.5.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet fastsetter § 5 slik den ble sendt på høring.

5.6. Annet uttak av anadrome laksefisk - § 6

5.6.1. Høringsforslag

For å klargjøre og styrke bestemmelsen om fylkesmannens myndighet til å tillate fiske i sjøområder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk, sendte Miljødirektoratet på høring en bestemmelse som var noe endret sammenliknet med gjeldende forskrift om fisketid for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 8 andre ledd (*I områder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk kan Fylkesmannen i enkelttilfeller tillate fiske til andre tider enn det som følger av denne forskriften.*). I tillegg til å videreføre gjeldende ordlyd, ble det, av pedagogiske grunner, foreslått å gjengi fylkesmannens myndighet etter åpningsforskriften § 4 første ledd (*tillate fiske med andre redskaper*). I tillegg ble det foreslått å forskriftsfeste en skranke for slikt uttak av hensyn til bestander av anadrome laksefisk (*såframt dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjøørret eller sjørøye*).

Forskriftsutkastet § 6 andre ledd inneholdt en bestemmelse som delegerer myndighet etter naturmangfoldloven § 18 tredje ledd fra Miljødirektoratet til fylkesmannen (*Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak.*)

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 6. Annet uttak av anadrome laksefisk

I områder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk av anadrome laksefisk kan Fylkesmannen, gjennom enkeltvedtak, gi tillatelse til uttak av slik fisk, til andre tider, og med andre redskaper, enn det som følger av denne forskriften, såframt dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjøørret eller sjørøye.

Fylkesmannen kan av eget tiltak iverksette uttak av rømt oppdrettsfisk. Slikt uttak regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, jf. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd.

5.6.2. Høringsinstansenes syn

Fiskeridirektoratet mener at forskrift om åpning for fiske etter anadrome laksefisk (åpningsforskriften) § 4, som gir fylkesmannen hjemmel til å tillate fiske i vassdrag og sjøområder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk, gjelder med mindre akvakulturloven §§ 13 og 17, eller vedtak gitt i medhold av disse bestemmelsene, kommer til anvendelse, og viser til avgrensningen mot akvakulturloven §§ 13 og 17 i lakse- og innlandsfiskloven § 2 (lovens virkeområde). Fiskeridirektoratet stiller spørsmål ved Fylkesmannens praksis med å gi tillatelse etter lakse- og innlandsfiskloven § 13 til fiskekulturtiltak til den som skal gjennomføre pålegg om utvidet gjenfangstplikt med hjemmel i akvakulturdriftsforskriften § 39 andre ledd, jf. akvakulturloven § 13.

Fiskeridirektoratet kan ikke se at forslaget om å innføre bestemmelser om uttak av oppdrettsfisk på fylkesmannens initiativ, med hjemmel i nml. § 18, er tilstrekkelig utredet. Det er ikke foretatt noen vurdering av behov og hensiktsmessighet, og ikke sett i sammenheng med akvakulturloven eller Fiskeridirektoratets arbeid med uttak av rømt oppdrettsfisk. Slik Fiskeridirektoratet ser det, er det ingen grunn for å legge til rette for dobbeltregulering innenfor et område der myndighet og ansvar knyttet til rømt oppdrettsfisk er avklart. Miljødirektoratet bes derfor om å klargjøre bakgrunnen for sitt forslag om at fylkesmannen av eget tiltak kan iverksette uttak av rømt oppdrettsfisk. De forventer at eventuelle forslag om regulering av rømt oppdrettsfisk drøftes ved dialog og samarbeid med fiskerimyndighetene. Etter Fiskeridirektoratets vurdering må forslaget som gjelder rømt oppdrettsfisk utgå i det videre i arbeidet med de to nye forskriftene.

Fiskeridirektoratet uttaler videre at ikke all oppdrettsfisk omfattes av definisjonen av "fremmede organisme" i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav g), jf. § 3 bokstav e). De kan heller ikke se at det følger av lovens forarbeider at flere sektormyndigheter skal regulere uttak av oppdrettsfisk.

Dersom man til tross for det ovennevnte går videre med forslagene i denne høringen, foreslår Fiskeridirektoratet at det henvises til lakse- og innlandsfisklovens virkeområde i § 2, i de foreslåtte bestemmelsene om fiske etter og uttak, slik at det blir tydelig at forskriftene ikke gjelder når akvakulturloven §§ 13 og 17 kommer til anvendelse.

Etter Fiskeridirektoratets vurdering bør ordlyden i de foreslåtte bestemmelsene tydelig skille på at første ledd gjelder "fiske etter", jf. lakse- og innlandsfiskloven, og andre ledd gjelder "uttak av", jf. naturmangfoldloven § 18. Bestemmelsenes overskrift bør gjenspeile det samme.

Fylkesmannen i Rogaland støtter Miljødirektoratets forslag til § 6.

Norges Bondelag uttaler om § 6 at paragrafen også må omfatte pukkellaks som er en uønsket art i norske vassdrag.

Norske lakseelver mener at denne paragrafen må utvides til å inkludere stort innslag av den uønskede arten pukkellaks.

5.6.3. Miljødirektoratets vurdering

Utfisking av rømt oppdrettsfisk

Fiskeridirektoratet reiser flere spørsmål om samgangen mellom akvakulturloven og lakse- og innlandsfiskloven og naturmangfoldloven mht. utfisking av rømt oppdrettsfisk som Miljødirektoratet ønsker å gi sin vurdering av.

Fiskeridirektoratet mener at åpningsforskriften § 4 (om uttak av rømt oppdrettsfisk) gjelder med mindre akvakulturloven §§ 13 og 17 eller vedtak i medhold av disse kommer til anvendelse. De stiller også spørsmål ved fylkesmannens praksis med å gi tillatelse etter lakse- og innlandsfiskloven § 13 til den som har fått pålegg om utvidet gjenfangstplikt med hjemmel i akvakulturloven § 13.

Lakse- og innlandsfiskloven § 2 første ledd (lovens virkeområde), første og andre setning, lyder som følger:

Loven gjelder for anadrome laksefisk og innlandsfisk samt andre ferskvannsorganismer så langt bestemmelsene passer. Med mindre akvakulturloven §§ 13 og 17 eller vedtak gitt i medhold av disse bestemmelsene kommer til anvendelse, gjelder loven også for anadrome laksefisk, innlandsfisk eller andre ferskvannsorganismer som har unnsloppet fra oppdrettsanlegg når disse lever fritt i sjø eller vassdrag.

Avgrensningen mot akvakulturloven i lakse- og innlandsfiskloven § 2 første ledd andre setning kom inn gjennom en lovendring i 2012. I forarbeidene (Prop. 86. L (2011-2012) sies følgende om bestemmelsen:

Akvakulturloven §§ 13 og 17 er hjemmelsgrunnlag for gjenfangst av rømte oppdrettsorganismer. Den foreslåtte ordlyden klargjør dermed både at loven ikke gjelder for akvakulturorganismer som

er underlagt gjenfangstplikt eller for organismer som befinner seg i akvakulturanlegg. Departementet vil presisere at eventuelle endringer i eller utvidelse av gjenfangstplikten kan medføre økt risiko for utilsiktet beskatning av viltlevende anadrome laksefisk. Bestemmelser om gjenfangst av anadrome laksefisk må derfor avveies mot hensynet til viltlevende fisk som kan bli negativt påvirket av tiltaket

Akvakulturloven § 13 andre ledd om gjenfangstplikt lyder som følger:

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi bestemmelser om at den som driver akvakultur har plikt til gjenfangst av den utsatte art.

Gjenfangstplikten er rettet mot den som driver akvakultur. Etter akvakulturdriftsforskriften § 39 første ledd utløses det straks plikt til gjenfangst av fisk som er rømt i området 500 meter fra anlegget. Etter § 39 andre ledd kan Fiskeridirektoratets regionkontor, i samråd med Fylkesmannen, gi pålegg om en utvidet gjenfangstplikt. Sett i sammenheng med lakse- og innlandsfiskloven § 2, vil lakse- og innlandsfiskloven ikke komme til anvendelse på *akvakulturorganismene som er underlagt gjenfangstplikt* i medhold av akvakulturdriftsforskriften § 39 første ledd eller andre ledd. Etter en rømmingshendelse, vil oppdrettsfisken raskt kunne spre seg utover store sjøområder og også opp i vassdragene. For at et pålegg om utvidet gjenfangstplikt skal kunne ha noen særlig effekt, vil det ofte være behov for å kunne fiske med redskaper som er effektive for fangst av anadrome laksefisk, hvorav noen ikke er lovlige, f.eks. settegarn, og utenfor lovlig fisketid for anadrome laksefisk. Det er åpenbart at utfisking av rømt oppdrettsfisk i sjø og vassdrag, med redskap som er egnet for fangst av anadrome laksefisk, medfører fare for utilsiktet fangst av vill anadrom laksefisk. For laksen vil risikoen forbundet med gjenfangst i sjø være særlig stor på våren og sommeren, når den er på vei mot elvene. Sjørret og sjørøye kan befinne seg i kystnære sjøområder hele året, og vil kunne være utsatt for beskatning i sjø året rundt. Avgrensningen mot akvakulturloven §§ 13 og 17 i lakse- og innlandsfiskloven § 2 gjelder, som vist ovenfor, kun akvakulturorganismer som er omfattet av gjenfangstplikten, ikke villfisk som utilsiktet blir fangstet ved gjennomføring av pålegg om gjenfangst. Følgelig vil et pålegg om gjenfangst, etter Miljødirektoratets vurdering, ikke kunne gjennomføres før fylkesmannen har gitt gi tillatelse til slikt fiske etter forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 6 første ledd og/eller forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 5 første ledd. Slike tillatelser skal gis i form av enkeltvedtak, dvs. vedtak som retter seg mot en eller flere bestemte personer.

Fiskeridirektoratet mener at fordi vedtak om utvidet gjenfangstplikt iht. akvakulturdriftsforskriften § 39 andre ledd treffes "i samråd med" fylkesmannen, er ikke praksisen med at fylkesmannen gir tillatelse til utfisking i medhold av lakse- og innlandsfiskloven "hensiktsmessig". Til dette vil Miljødirektoratet peke på at dette er et prosesskrav som verken gir føringer for hvilken vekt man skal tillegge fylkesmannens råd, eller for innholdet i vedtaket.

Mange bestander av anadrome laksefisk har en dårlig bestandssituasjon, og det er viktig at det foretas en nærmere vurdering av om, og eventuelt på hvilke vilkår, det skal gis tillatelse til fiske av den fagmyndigheten som er ansvarlig for forvaltning av anadrome laksefisk. I mange tilfeller kan faren for bifangst og skader på villfisk reduseres gjennom vilkår knyttet til bl.a. redskapsbruk og begrensninger av området det kan drives gjenfangst i. Ulike regelverk skal ivareta ulike hensyn, og det er ikke uvanlig at samme aktivitet er regulert under flere regelverk, som gjerne forvaltes av forskjellige myndigheter. Oppdrettsvirksomhet er et eksempel på dette.

For å bringe bestemmelsen mer i samsvar med ordlyden i åpningsforskriften § 4, endres begrepet "gi tillatelse til uttak av slik fisk til" til "gi tillatelse til fiske" i forskriften § 6 første ledd. Det samme gjøres i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 5 første ledd. Dette ivaretar også Fiskeridirektoratets merknad knyttet til begrepsbruken.

Forskriften § 6 andre ledd delegerer myndighet etter naturmangfoldloven § 18 tredje ledd fra Miljødirektoratet til fylkesmannen. Etter naturmangfoldloven § 18 tredje ledd kan myndigheten etter loven, av eget tiltak, iverksette uttak av lakse- og innlandsfisk som er "fremmede organismer". Fiskeridirektoratets uttaler at "ikke alle oppdrettsfisk omfattes av definisjonen av fremmede organismer" i naturmangfoldloven § 3 bokstav e). Miljødirektoratet viser til at "fremmed organisme" iht. sistnevnte bestemmelse er definert som "en organisme som ikke hører til noen art eller bestand som forekommer naturlig på stedet". Et eksempel på en akvakulturorganisme som åpenbart faller inn under denne definisjonen er regnbueørret, en art som ikke finnes naturlig i Norge. Også oppdrettslaks som er alet opp på materiale fra norsk villaks vil falle inn under definisjonen, da disse vil være organismer som ikke hører til noen bestand som forekommer naturlig på stedet. Det er velkjent at rømt oppdrettsfisk påvirker villaksen negativt gjennom hybridisering, noe som er en av de mest alvorlige negative påvirkningsfaktorene for villaksen. Denne påvirkningen vanskeliggjør oppnåelsen av forvaltningsmålet for arter for mange bestander av villaks, jf. naturmangfoldloven § 5 (*Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.*)

Fiskeridirektoratet kan ikke se at det følger av Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) eller andre rettskilder at flere sektormyndigheter skal regulere *uttak* av rømt oppdrettsfisk. Videre peker de på at forslaget om at fylkesmannen av eget tiltak kan iverksette uttak av rømt oppdrettsfisk innebærer dobbeltregulering, er overflødig og ubegrunnet. Til dette vil Miljødirektoratet vise til at ettersom oppdrettsfisk, som påpekt ovenfor, faller inn under definisjonen av fremmed organisme, gir naturmangfoldloven § 18 tredje ledd allerede i dag hjemmel til å iverksette uttak av rømt oppdrettsfisk. Det er altså ikke snakk om noen regelverksendring, men spørsmål om delegering av myndighet til fylkesmannen.

Der Fiskeridirektoratet har gitt pålegg om gjenfangst etter akvakulturdriftforskriften § 39 andre ledd, vil, som påpekt ovenfor, den ansvarlige måtte søke om tillatelse etter forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 6 første ledd/forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 5 første ledd. Det kan imidlertid oppstå behov for utfisking av rømt oppdrettsfisk som ikke kan knyttes til noen konkret rømming eller ansvarlig, eller hvor det ikke er gitt pålegg om utvidet gjenfangstplikt. Der utfiskingen er initiert av f.eks. elveeierlag eller jakt- og fiskelag, er det naturlig at vedkommende selv søker om tillatelse. Der utfiskingen skjer etter initiativ fra fylkesmannen ("myndigheten etter loven"), vil det være hensiktsmessig at fylkesmannen - uten forutgående søknad - fatter en skriftlig beslutning om uttak, med hjemmel i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 6 andre ledd/forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 5 andre ledd. Miljødirektoratets vil påpeke at forslaget til bestemmelser om annet uttak av anadrome laksefisk ikke innebærer noen endringer i fylkesmannens nåværende praksis, utover at hjemmelsgrunnlaget for noen av beslutningene endres.

Uttak av pukkellaks

Noen høringsinstanser ønsker at bestemmelsen om annet uttak av anadrome laksefisk i sjøen også skal omfatte uttak av pukkellaks. Miljødirektoratet er godt kjent med at det kan oppstå ønske om utfisking av pukkellaks i sjøen. Vi vil imidlertid ikke åpne opp for at slik utfisking skal kunne skje på samme vilkår som utfisking av rømt oppdrettsfisk, f.eks. slik at fiskere gis en tidsbegrenset adgang til å fiske med andre redskaper og til andre tider enn det som ellers gjelder for fiske etter anadrome laksefisk. Eventuelle søknader om uttak av pukkellaks i sjø må følgelig, som i dag, sendes til Fylkesmannen, som vurderer om det er grunnlag for å gi tillatelse etter lakse- og innlandsfiskloven § 13. Etter denne bestemmelsen kan det gis tillatelse til blant annet vitenskapelige undersøkelser.

Miljødirektoratet fastsetter etter dette § 6 som følger:

§ 6. Annet fiske og uttak av anadrome laksefisk i sjøen

I områder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk av anadrome laksefisk kan Fylkesmannen, gjennom enkeltvedtak, gi tillatelse til fiske, til andre tider, og med andre redskaper, enn det som følger av denne forskriften, såframt dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjørørret eller sjørøye.

Fylkesmannen kan av eget tiltak iverksette uttak av rømt oppdrettsfisk av anadrome laksefisk. Slikt uttak regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, jf. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd.

5.7. Håndheving og sanksjoner - § 7

5.7.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 7. Håndheving og sanksjoner

Overtredelse av forskriften, eller vedtak fattet i medhold av forskriften, håndheves og sanksjoneres etter lakse- og innlandsfiskloven §§ 47, 47a, 48a, og 49 og naturmangfoldloven §§ 69 til 75.

5.7.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter Miljødirektoratets forslag til § 7.

5.7.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet fastsetter § 7 slik den ble sendt på høring.

6. Merknader til bestemmelser i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag

6.1. Virkeområde - § 1

6.1.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder fiske etter anadrome laksefisk i anadrom strekning av vassdrag med anadrome laksefisk.

6.1.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland frykter at bruk av begrepet "anadrom strekning" i virkeområde for forskriften kan få uheldige konsekvenser for forvaltningen av sjøørret og laks i de mange vassdrag hvor anadrom strekning ikke er tydelig definert i kart og vedtatt formelt. De peker på

at anadrom strekning verken er tilstrekkelig kartlagt, definert i offentlige kartløsninger, eller formelt vedtatt for en rekke vassdrag. Videre er "anadrom strekning" i lakseregisteret og i Fylkesmannens temakart i bestefall en grov tilnærming til lakseførende strekning i hovedelv til de største laksevassdragene i fylket. Fylkesmannen har verken vedtatt eller kartfestet anadrom strekning i sidebekker til større laksevassdrag eller for de mange hundre sjørrretbekkene i fylket. Fylkesmannen mener at gjeldende bestemmelse er klar og tydelig og anbefaler derfor at den videreføres. Fylkesmannen mener at endringen kan få betydning for håndhevingen av ulovlig fiske etter laks og sjørrret på strekninger hvor det fortsatt ikke er fattet et gyldig vedtak om anadrom strekning i henhold til lakse- og innlandsfiskeloven.

6.1.3. Miljødirektoratets vurdering

Innspillet fra fylkesmannen i Rogaland viser at den foreslåtte presiseringen om at forskriften gjelder fiske etter anadrome laksefisk på *anadrom strekning* av vassdrag med anadrome laksefisk kan skape uklarheter. Begrepet "anadrom strekning" var ment å erstatte gjeldende forskrifts formulering om at forskriften gjelder "så langt opp som anadrome laksefisk forekommer" - ikke tilføye noe kvalitativt nytt. Begrepet "anadrom strekning" er i dag forbundet med den myndigheten fylkesmannen har til å avgjøre om et "vassdrag eller deler av vassdrag skal anses for å føre anadrome laksefisk", jf. lakse- og innlandsfiskeloven § 31 første ledd bokstav e), jf. gjeldende forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag § 6. Ettersom intensjonen med forslaget ikke var å begrense forskriftens virkeområde til vassdrag eller strekninger hvor fylkesmannen formelt har tatt stilling til hvor anadrom strekning skal gå, tas dette begrepet ut av § 1, og erstattes med en formulering hentet fra gjeldende forskrift (Forskriften omfatter hovedelv, sideelver og innsjøer så langt opp som anadrome laksefisk forekommer).

For å synliggjøre at forskriften ikke regulerer fiske i grensevassdrag som forvaltes i samsvar med bilaterale avtaler (Tanavassdraget, Neiden, Grense Jakobselv, Pasvikelva og Enningdalselva), føyes det til en presisering om dette i bestemmelsen. Fiske etter anadrome laksefisk i disse elvene reguleres i egne forskrifter.

Miljødirektoratet fastsetter etter dette § 1 som følger:

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag med anadrome laksefisk, og omfatter hovedelv, sideelver og innsjøer så langt opp som anadrome laksefisk forekommer. Forskriften gjelder ikke for fiske i Tanavassdraget, Neidenelva, Grense Jakobselv, Pasvikelva og Enningdalselva.

6.2.Fiske i vassdrag - § 2

6.2.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 2. Fiske i vassdrag

Det er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk, med stang og håndsnøre, i de områder, etter de arter, til de tider, med de kvotebegrensninger, og i samsvar med øvrige vilkår, som er angitt i vedlegg I til denne forskriften. Når det er åpnet for fiske etter laks, sjørret eller sjørøye, er det også åpnet for fiske etter pukkellaks og regnbueørret.

Det er ikke åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag som er omfattet av vedlegg II.

6.2.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland og Fylkesmannen i Vestland støtter ikke forslaget om at det forskriftsfestes gjennom vedlegg II hvilke vassdrag som ikke er åpnet for fiske, og at øvrige vassdrag (som ikke er nevnt i vedlegg I eller II) skal anses som innlandsfiskevassdrag. Etatene peker på at det er mange sjørretbekker i fylkene som enten ikke er kartlagt, vedtatt som anadrom strekning, kartfestet med anadrom strekning i Lakserregisteret eller andre kartløsninger, ev. som av andre grunner ikke er med i vedlegg II slik det ble sendt på høring. Fylkesmannen i Rogaland peker på at det pågår et omfattende og systematisk arbeid med å kartlegge sjørretbekker i fylket, men at dette vil ta flere år. Fylkesmannen i Vestland peker på at det blir feil at disse vassdragene skal forvaltes som innlandsfiskevassdrag fordi de ikke står på vedlegg I. Disse vassdragene er anadrome selv om de ikke står i vedleggene, og må forvaltes deretter. Fylkesmannen i Rogaland anbefaler at speilvendingsprinsippet i gjeldende regelverk videreføres, og at det ikke tillates å fiske etter laks eller sjørret i vassdrag med mindre det er nevnt med navn og åpnet for fiske i forskriftens vedlegg.

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark peker på at det kan det virke mot sin hensikt at forskriften har en ikke-uttømmende liste over vassdrag som ikke er åpnet for fiske. Det kan potensielt føre til forvirring om hva som er lov i de vassdraga som ikke er på noen av listene. Lista burde enten vært uttømmende, eller vært utelatt.

Fylkesmannen i Vestland har en generell merknad til kvoter i forskrift. Etter vårt syn bør det være nok å skrive i merknadsfeltet i forskriften at lokal forvaltning har innført kvoter, ikke hva de faktiske kvotene er. Det vil etter fylkesmannens syn bidra til å sikre fleksibilitet. Kvotene kan

endres av lokal forvaltning om det er nødvendig, og en får synliggjort at det er innført kvoter som kan være avgjørende for fisketiden.

Fylkesmannen i Nordland viser til at det i en god del vassdrag er tvil om det finnes egne bestander av sjørret og laks. Uavhengig av om høringsforslaget blir vedtatt slik det foreligger, bør det prioriteres å få avklart statusen i slike vassdrag. Det vil være bestemmende for om de bør være registrert som anadrome vassdrag eller ikke.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har kommet med innspill om elver på Smøla som burde være del av forskriften.

Fylkesmannen i Trøndelag mener at det burde blitt undersøkt om det forekommer gyting i elvene som er registrert med tapt bestand for å kvalitetssikre dette.

Fylkesmannen i Oslo og Viken viser til at det i de enkelte mindre elvene hvor fiske er tillatt er det varierende fisketid i løpet av sesongen. Dette gjør forskriften til dels uoversiktlig og detaljstyrt. Fylkesmannen mener derfor at det bør innføres fellesramme for fisketid i disse mindre elvene.

Vindafjord kommune fraråder forslaget om bruk av vedlegg I-vassdrag og vedlegg II da det kan få negative konsekvenser for en rekke sjørretbekker i kommunen. Anadrom strekning er ikke kartlagt og registrert for en rekke mindre anadrome vassdrag og elvene er derfor ikke oppført i vedlegg II.

Fredrikstad kommune: I tillegg til de bekkene hvor det ikke er fiske, ønsker kommunen at dette også skal gjelde Bjørenvågbekken og Enhusbekken.

Steigen kommune mener at noen av elvene på lista knapt kan kalles vassdrag.

Finnmarkseiendommen (FeFo) viser til at det i tidligere forskrift har det vært åpning for at fylkesmennene kan åpne elver der ny bestandskunnskap oppstår. Det foreslås å fjerne denne ordlyden, slik at elver som ikke er nevnt i forskriften, ikke vil kunne åpnes før forskriftsperioden er over. FeFo mener at fylkesmannen fortsatt skal kunne åpne fisket i vassdrag i slike situasjoner. FeFo anser dette som et verdifullt bidrag til det laksefisket som tilbys våre rettighetshavere på Finnmarkseiendommen, og at dette vil ha en preventiv effekt mot ulovlig fiske. FeFo er ellers positiv til at vassdrag hvor det åpnes/ikke åpnes for fiske nå er sortert i to forskjellige tabeller, beskrevet som vedlegg I og vedlegg II.

Smøla Jeger- og fiskerforening uttaler at oversikten over anadrome vassdrag på Smøla er noe ufullstendig.

6.2.3. Miljødirektoratets vurdering

Innledningsvis vil Miljødirektoratet peke på at formålet med forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag er å regulere fiske i vassdrag hvor det er behov for fiskereguleringer. Vedleggene til forskriftene gir ingen uttømmende oversikt over vassdrag med forekomst av anadrome laksefisk, men inneholder vassdrag med bestander av anadrome laksefisk som er omfattet av gjeldende forskrift. Forslag om å innlemme eller utelate vassdrag fra reguleringen må i første omgang rettes til Fylkesmannen. Det vises i denne sammenheng til at Fylkesmannen er delegert myndighet til å fastsette anadrom strekning, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 31 første ledd bokstav e.

Intensjonen bak vedlegg II (vassdrag med anadrome laksefisk som ikke er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk), var *ikke* å legge til rette for "fritt fiske" i hundrevis av sjørretbekker som av ulike grunner ikke er oppført på vedlegget. For å synliggjøre at det ikke er åpnet for fiske i vassdrag med anadrome laksefisk som ikke er nevnt i vedlegg I eller II, vil det i forskriften bli presisert at det ikke er åpnet for fiske i øvrige vassdrag med anadrome laksefisk. Vi anser det som hensiktsmessig å beholde vedlegg II, blant annet for å klargjøre hvilke vassdrag som er omfattet av begrensningene på fiske i munningsområdet, jf. forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 3.

Miljødirektoratet opprettholder forslaget om å ikke videreføre fylkesmannens adgang til å åpne for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag som ikke er åpnet for fiske gjennom nasjonal forskrift. Miljødirektoratet viser til at det er innført nye rutiner for endring av fiskebestemmelser utenom hovedregulering, jf. Retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk fra 2021. I mellomår åpnes det for at Miljødirektoratet kan gjøre helt nødvendige endringer i fiskebestemmelsene. Som helt nødvendige endringer regnes bl.a. at det er behov for justering i fiskebestemmelsene grunnet ny kunnskap om bestandssituasjonen som viser at gjeldende bestemmelser er fastsatt på feil grunnlag (feil i kunnskapsgrunnlaget).

Det framgår av retningslinjene for reguleringene at dersom det er tatt hensyn til kvoteregulering ved fastsetting av fisketid skal bestemmelsene tas inn i den offentlige fiskeforskriften.

Se vedlegg 2 for høringsinstansenes syn og Miljødirektoratets vurdering for enkelte vassdrag.

Miljødirektoratet fastsetter etter dette § 2 som følger:

§ 2. Fiske i vassdrag

Det er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk, med stang og håndsnøre, i de områder, etter de arter, til de tider, med de kvotebegrensninger, og i samsvar med øvrige vilkår, som er angitt i

vedlegg I til denne forskriften. Når det er åpnet for fiske etter laks, sjørørret eller sjørøye, er det også åpnet for fiske etter pukkellaks og regnbueørret.

Det er ikke åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag som er omfattet av vedlegg II. Det er heller ikke åpnet for fiske i øvrige vassdrag med anadrome laksefisk.

6.3. Forbud mot fiske etter vinterstøing - § 3

6.3.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet foreslo å videreføre gjeldende bestemmelse om forbud mot fiske etter vinterstøing:

§ 3. Forbud mot fiske av vinterstøing

Det er forbudt å fiske vinterstøing (utgytt fisk) av laks, sjørørret og sjørøye. Fanget vinterstøing skal settes ut igjen på en skånsom måte.

6.3.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget om videreføring av denne bestemmelsen.

6.3.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet fastsetter bestemmelsen slik den ble sendt på høring.

6.4. Dispensasjon - § 4

6.4.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 4. Dispensasjon

Miljødirektoratet kan, etter søknad, gjøre unntak fra § 2 i enkelttilfeller, dersom dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjørørret eller sjørøye.

6.4.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget til endring av denne bestemmelsen.

6.4.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet fastsetter bestemmelsen slik den ble sendt på høring.

6.5. Annet uttak av anadrome laksefisk - § 5

6.5.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 5. Annet uttak av anadrome laksefisk

I områder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk av anadrome laksefisk, kan Fylkesmannen, gjennom enkeltvedtak, gi tillatelse til uttak av slik fisk, til andre tider, og med andre redskaper, enn det som følger av denne forskriften, såfremt dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjørret eller sjørøye. På samme vilkår kan Fylkesmannen gi tillatelse til uttak av pukkellaks.

Fylkesmannen kan av eget tiltak iverksette uttak av rømt oppdrettsfisk av anadrome laksefisk og pukkellaks. Slikt uttak regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, jf. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd.

6.5.2. Høringsinstansenes syn

Fiskeridirektoratets høringsinnspill er gjengitt i kapittel 5.6.2.

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget til endring av denne bestemmelsen.

Fylkesmannen i Trøndelag uttaler at dersom fylkesmannen skal iverksette uttak av rømt fisk i elvene, må det samtidig følge med midler til dette.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark viser til FeFos uttalelse om at uttak av pukkellaks bør kunne skje uten forutgående søknad og saksbehandling hos fylkesmannen. Fylkesmannen skriver at de mottar flere henvendelser fra privatpersoner som vil ta ut pukkellaks med harpun og garn på eget initiativ. Fylkesmannen mener at det er svært viktig at innsatsen med uttak skjer koordinert og forsvarlig, og fraråder en generell åpning for uttak av pukkellaks utenom regulært fiske, uten forutgående saksbehandling og tillatelse. Fylkesmannen i Troms og Finnmark mener de har nødvendig hjemmel til å tillate fiske i elv gjennom enkeltvedtak, i lakse- og innlandsfiskloven § 13. Fylkesmannen trekker fram tillatelse til garnuttak av pukkellaks som eksempel.

Finnmarkseiendommen (FeFo) er svært bekymret for de store mengdene pukkellaks som har kommet i elvene våre de siste sesongene. De fleste av elvene på Finnmarkseiendommen er i stor grad tuftet på dugnadsdrift, og ekstraordinære tiltak forbundet med pukkellaks bør kunne iverksettes umiddelbart, uten forutgående søknad og saksbehandling hos Miljødirektoratet og/eller fylkesmannen. FeFo mener derfor at Miljødirektoratet bør etterstrebe og gjøre prosessene rundt uttak av pukkellaks minst mulig tidkrevende, og at det bør legges opp til ordninger hvor det sendes ut dispensasjoner til uttak i forkant av sesongen. FeFo synes det er positivt at Miljødirektoratet fortsatt legger opp til at man kan søke om utfisking av rømt oppdrettsfisk, men mener at slik utfisking må finansieres av oppdrettsnæringen selv.

Vestnes kommune støtter forslaget til bestemmelse.

Siv Klausmark mener det bør det gis rett til grunneierlag å få fiske opp oppdrettslaks under kontrollerte former.

6.5.3. Miljødirektoratets vurdering

Når det gjelder Fiskeridirektoratets innspill viser Miljødirektoratet til de vurderingene som er gjort i kapittel 5.6.3.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens i Troms og Finnmarks vurdering om at uttak av pukkellaks ikke skal kunne iverksettes uten forutgående søknad/saksbehandling. Uttaket av pukkellaks må gjøres på en koordinert og forsvarlig måte, noe krav om forutgående saksbehandling sikrer. Som Fylkesmannen også uttaler, bør ikke saksbehandlingen stå i veien for effektive uttak såframt søknadene blir sendt inn i rimelig tid, dvs. før pukkellaksen står på elva.

Miljødirektoratet endrer uttrykket "uttak av slik fisk" til "fiske" i bestemmelsens første ledd, jf. begrunnelsen gitt i kapittel 5.6.3. Dette medfører også en liten endring i tittelen. For øvrig fastsettes bestemmelsen slik den ble sendt på høring.

6.6. Midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak for laksefiske i vassdrag - § 6

6.6.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 6. Midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak for laksefiske i vassdrag

Fylkesmannen kan inngå avtale om midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak for laksefiske med lokal forvaltning i vassdrag som har et fastsatt gytebestandsmål for laks på mer enn 100 kg. hunnfisk, som er tilfredsstillende organisert og som har løpende fangstrapportering. Hvilke vassdrag som har en slik avtale, framgår av vedlegg I til denne forskriften.

Som del av avtalen, skal det foreligge en plan for tiltak som lokal forvaltning skal iverksette inneværende sesong, dersom midtsesongevalueringen viser at det er sannsynlig at gytebestandsmålet i vassdraget ikke nås det året. Lokal forvaltning skal utføre midtsesongevalueringen i tråd med føringer gitt av Miljødirektoratet. De forhåndsavtalte tiltakene skal medføre at beskatningen blir justert slik at gytebestandsmålet kan nås, eller at negativt avvik blir minst mulig, og skal være innenfor rammen av følgende handlingsalternativer:

- a) Dersom evalueringen viser at gytebestanden sannsynligvis blir mellom 90 % og 130 % av gytebestandsmålet, er det ikke nødvendig at lokal forvaltning iverksetter tiltak.
- b) Dersom evalueringen viser at gytebestanden sannsynligvis blir mellom 50 % og 90 % av gytebestandsmålet, skal beskatningen reduseres resten av fiskesesongen.
- c) Dersom evalueringen viser at gytebestanden sannsynligvis blir mindre enn 50 % av gytebestandsmålet, skal beskatningen opphøre umiddelbart.

Planen kan også inneholde tiltak som kan iverksettes dersom midtsesongevalueringen viser at det er sannsynlig at gytebestanden blir høyere enn 130 % av gytebestandsmålet for laksebestander med flere enn 500 oppvandrede voksne individer, og 150 % for mindre bestander. I slike tilfeller kan lokal forvaltning øke fisketrykket, men likevel ikke slik at fisketida utvides utover 31. august inneværende år.

Når det iverksettes tiltak som nevnt i andre ledd bokstav b) og c) samt tredje ledd, skal lokal forvaltning omgående orientere Fylkesmannen og Statens naturoppsyn om dette.

Lokal forvaltning skal sørge for at endringer i fiskebestemmelser blir kunngjort på eget nettsted eller annet egnet sted.

Dersom lokal forvaltning ikke iverksetter tiltak som er avtalt i samsvar med andre ledd, eller øker fisketrykket utover det som er avtalt i samsvar med tredje ledd, kan Miljødirektoratet fastsette nye fiskebestemmelser, uten lokal involvering.

6.6.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland, Fylkesmannen i Vestland og Fylkesmannen i Trøndelag støtter forslaget om å forskriftsfeste prosedyrer for forhåndsavtalte tiltak etter midtsesongevaluering. Fylkesmannen i Vestland uttaler at dette vil styrke ordninga med midtsesongevaluering.

Fylkesmannen i Rogaland mener at lokal forvaltning alltid bør orientere Fylkesmannen om resultatet av midtsesongevalueringen, ikke bare når det iverksettes tiltak for å redusere beskatningen. De mener det er viktig at forvaltningen får tilsendt resultatet av midtsesongevalueringen både for å se til at evalueringen er gjort etter gjeldende prosedyrer og fordi evalueringen kan medføre at det iverksettes tiltak som utvidet fisketid og økte kvoter i tråd med plan.

Fylkesmannen anbefaler at rapportering av midtsesongevaluering og eventuelle tiltak på sikt rapporteres via en digital løsning som *altinn* eller lignende.

Fylkesmannen støtter at forskriften hjemler sanksjonshjemler, for eksempelvis redusert fisketid, hvis lokal forvaltning faktisk ikke gjennomfører midtsesongevaluering basert fastsatt prosedyre.

I Rogaland har vi i dag én plan for forhåndsavtalte tiltak som omfatter muligheten for å utvide fisketiden til ut over 31. august, noe som forslaget fra Miljødirektoratet ikke vil åpne for. Også har i dag fisketid 1.6 - 10.9. Gjeldende avtale med lokal forvaltning gir mulighet for å utvide fisketiden til 20.9. Denne avtalen må endres hvis forslaget fra Miljødirektoratet blir vedtatt.

Finnmarkseiendommen (FeFo) er positive til at lokale tiltak tilknyttet midtsesongevaluering forskriftsfestes, siden det vil gi lokal forvaltning mer slagkraft og bedre ryggdekning for de tiltakene som innføres. FeFo er derimot opptatt av at disse tiltakene må utarbeides i samarbeid med dem som grunneier, og at FeFo er konsultasjonspart eller høringspart i utarbeidelsen av disse tiltakene. FeFo ser det også som positivt at lokal forvaltning gis en forskriftsfestet rett til å øke beskatning, i tillegg til å redusere beskatning i de tilfellene det er aktuelt. FeFo er også positive til at de forhåndsavtalte tiltakene følges opp bedre hos nasjonal forvaltning, jf. siste setning - "kan Miljødirektoratet fastsette nye fiskebestemmelser, uten lokal involvering". Grunneier og lokalt forvaltningsorgan må imidlertid kontaktes for å gjøre denne prosessen ryddig og smidig.

Norges Jeger- og fiskerforbund Møre og Romsdal ønsker fremdeles midtsesongevaluering i små elver.

6.6.3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet konstaterer at flere fylkesmenn og andre høringsinstanser støtter forslaget om å forskriftsfeste prosedyrer knyttet til avtale om midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak.

Fylkesmannen i Rogaland ber om at det forskriftsfestes at lokal forvaltning skal oversende resultatet av midtsesongevalueringen til fylkesmannen. Dette praktiseres allerede i dag og er en

forutsetning for ordningens legitimitet. Miljødirektoratet føyer derfor til et nytt ledd i bestemmelsen, som sier at resultatet av midtsesongevalueringen skal oversendes Fylkesmannen innen en frist fastsatt av fylkesmannen. Som en redaksjonell endring, flyttes også setningen om at lokal forvaltning skal utføre evalueringen i tråd med føringer gitt av direktoratet til dette leddet. Vi noterer oss Fylkesmannen i Rogalands ønske om en digital løsning for rapportering av resultatet av midtsesongevalueringen, og tar forslaget med oss i vårt videre arbeid med å digitalisere saksbehandlingen. Som Fylkesmannen i Rogaland er inne på, må avtaler med lokal forvaltning som åpner for at fisketida kan forlenges utover 31. august inneværende år, dvs. utover normal fisketid, endres som følge av den nye bestemmelsen.

Hvordan FeFos forpaktende foreninger involverer rettighetshaver i utarbeidelsen av forhåndsavtalene vurderes å være en sak mellom de to avtalepartene (FeFo og forpakter). I tilfeller der Miljødirektoratet, grunnet manglende oppfølging av forhåndsavtaler, fastsetter nye fiskebestemmelser uten lokal involvering, vil dette gjøres ved forskriftsendring med forutgående høring.

Avtale om midtsesongevaluering kan inngås med lokal forvaltning i vassdrag som har et fastsatt gytebestandsmål for laks på mer enn 100 kg. hunnfisk, som er tilfredsstillende organisert og som har løpende fangstrapportering vassdrag. Til NJFF Møre og Romsdals innspill, vil Miljødirektoratet peke på at grensa på 100 kg. hunnfisk er satt fordi dette er "innslagspunktet" for når det er krav om pliktig organisering, jf. forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk § 2 andre ledd. I vassdrag som ikke er omfattet av kravet om pliktig organisering vil heller ikke flertallet av rettighetshaverne kunne binde mindretallet gjennom forpliktende vedtak, noe som er vesentlig for at forhåndsavtalte tiltak skal kunne iverksettes som avtalt med fylkesmannen.

Miljødirektoratet fastsetter etter dette § 6 som følger:

§ 6. Midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak for laksefiske i vassdrag

Fylkesmannen kan inngå avtale om midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak for laksefiske med lokal forvaltning i vassdrag som har et fastsatt gytebestandsmål for laks på mer enn 100 kg. hunnfisk, som er tilfredsstillende organisert og som har løpende fangstrapportering. Hvilke vassdrag som har en slik avtale, framgår av vedlegg I til denne forskriften.

Som del av avtalen, skal det foreligge en plan for tiltak som lokal forvaltning skal iverksette inneværende sesong, dersom midtsesongevalueringen viser at det er sannsynlig at gytebestandsmålet i vassdraget ikke nås det året. De forhåndsavtalte tiltakene skal medføre at beskatningen blir justert slik at gytebestandsmålet kan nås, eller at negativt avvik blir minst mulig, og skal være innenfor rammen av følgende handlingsalternativer:

- a) Dersom evalueringen viser at gytebestanden sannsynligvis blir mellom 90 % og 130 % av gytebestandsmålet, er det ikke nødvendig at lokal forvaltning iverksetter tiltak.
- b) Dersom evalueringen viser at gytebestanden sannsynligvis blir mellom 50 % og 90 % av gytebestandsmålet, skal beskatningen reduseres resten av fiskesesongen.
- c) Dersom evalueringen viser at gytebestanden sannsynligvis blir mindre enn 50 % av gytebestandsmålet, skal beskatningen opphøre umiddelbart.

Planen kan også inneholde tiltak som kan iverksettes dersom midtsesongevalueringen viser at det er sannsynlig at gytebestanden blir høyere enn 130 % av gytebestandsmålet for laksebestander med flere enn 500 oppvandrende voksne individer, og 150 % for mindre bestander. I slike tilfeller kan lokal forvaltning øke fisketrykket, men likevel ikke slik at fisketida utvides utover 31. august inneværende år.

Når det iverksettes tiltak som nevnt i andre ledd bokstav b) og c) samt tredje ledd, skal lokal forvaltning omgående orientere Fylkesmannen og Statens naturoppsyn om hvilke tiltak som iverksettes.

Lokal forvaltning skal sørge for at endringer i fiskebestemmelser blir kunngjort på eget nettsted eller annet egnet sted.

Lokal forvaltning skal utføre midtsesongevalueringen i tråd med føringer gitt av Miljødirektoratet. Lokal forvaltning skal oversende resultatet av midtsesongevalueringen til fylkesmannen innen en frist fastsatt av fylkesmannen.

Dersom lokal forvaltning ikke iverksetter tiltak som er avtalt i samsvar med andre ledd, eller øker fisketrykket utover det som er avtalt i samsvar med tredje ledd, kan Miljødirektoratet fastsette nye fiskebestemmelser, uten lokal involvering.

6.7. Annen myndighet tillagt Fylkesmannen - § 7

6.7.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 7. Annen myndighet tillagt Fylkesmannen

Fylkesmannen fastsetter grensen for anadrom strekning i det enkelte vassdrag, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 31 første ledd, bokstav e.

Fylkesmannen kan fastsette regler for fiske etter innlandsfisk på anadrom strekning, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 34.

Fylkesmannen kan fastsette fredningssoner ved fisketrapp, fiskerenne eller lignende anlegg i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven § 15.

6.7.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget til språklig justering.

Finnmarkseiendommen (FeFo) ber Miljødirektoratet stadfeste i forskriften hvorvidt det er krav om fiskeravgift ved fiske etter "innlandsfisk" i anadrome vassdrag.

6.7.3. Miljødirektoratets vurdering

Det er ikke krav om at den som vil fiske etter innlandsfisk på anadrom strekning skal betale fiskeravgift, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 30. Ettersom dette framgår tydelig av loven, ser ikke Miljødirektoratet noe behov for at dette skal framgå av forskriften. Bestemmelsen fastsettes slik den ble sendt på høring.

6.8. Håndheving og sanksjoner - § 8

6.8.1. Høringsforslag

Miljødirektoratet sendte følgende forslag til bestemmelse på høring:

§ 8. Håndheving og sanksjoner

Overtredelse av forskriften, eller vedtak fattet i medhold av forskriften, håndheves og sanksjoneres etter lakse- og innlandsfiskloven §§ 47, 47a, 48a, og 49 og naturmangfoldloven §§ 69 til 75. Dette gjelder likevel ikke brudd på forskriften § 6.

6.8.2. Høringsinstansenes syn

Fylkesmannen i Rogaland støtter forslaget til endring av denne bestemmelsen.

Finnmarkseiendommen (FeFo) er positive til at regelverket tilknyttet forskriften styrkes, men ser også at regler tilknyttet midtsesongevaluering inkluderes i dette avsnittet. FeFo påpeker at oppsyn i mange elver både gjøres på dugnad og uten noen form for politimyndighet. Det er ønskelig at man også i Finnmark kan få begrenset politimyndighet. FeFo vet at dette øker legitimiteten til oppsynet.

6.8.3. Miljødirektoratets vurdering

Bestemmelsen om håndheving og sanksjoner er tatt med av pedagogiske grunner. Paragraf 6 om midtsesongevaluering er hjemlet i lakse- og innlandsfiskloven § 25, og brudd på denne bestemmelsen kan ikke straffes, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 49. Bestemmelsen fastsettes slik den ble sendt på høring.

7. Merknader til forslag til endringer i forskrift om fiske etter laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva

7.1. Fisketid for sjø og vassdrag

7.1.1. Høringsforslag

På vegne av Klima- og miljødepartementet sendte Miljødirektoratet på høring forslag til endringer i fiskebestemmelsene for fiske i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva. Dette fisket reguleres i forskrift 11. september 2013 nr. 1084 om fiske etter laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva (forskriften), som er fastsatt av Klima- og miljødepartementet. Forskriften gjennomfører bestemmelsene i avtalen mellom Norge og Sverige av 9. mars 2010 om forvaltning av laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva.

VRL har gitt bestanden i det nasjonale laksevassdraget Enningdalselva beskatningsråd 2 (beskatningen bør reduseres). Årsaken er forekomst av "red skin disease". I tråd med dette, ble det foreslått å ikke åpne for kilenotfiske samt redusert fisketid for stangfiske i sjø. Miljødirektoratet sendte følgende forslag til endrete bestemmelser på høring:

§ 4. Fisketider

Det åpnes ikke for fiske etter laks og ørret med kilenot.

Fiske etter laks og ørret med stang eller håndsnøre er kun tillatt i tiden fra og med 1. juni til og med 31. august.

§ 10. Fisketid

Fiske etter laks og ørret er tillatt i tiden fra og med 1. juni til og med 31. juli. Det er ikke tillatt å avlive frisk hunnfisk.

7.1.2. Høringsinstansenes syn

Forskriftsendringene ble sendt på høring til svenske myndigheter, som ikke har gitt noen uttalelse.

Fylkesmannen i Oslo og Viken viser til forslaget om å forby kilenotfiske i kommende reguleringsperiode. Fiskeinteressene i Iddefjorden er sterkt kritisk til dette. Det er lang tradisjon for et slikt fiske. Fylkesmannen mener Iddefjorden, hvor kilenotfiske starter allerede i mai, må vurderes spesielt, bl.a. sett i lys av utbruddet av RSD og at det er grensevassdrag mot Sverige.

Rundt Oslofjorden går laks og sjørøret tidligere på elva på grunn av høyere temperaturer om våren. Slik sett mener Fylkesmannen at fiske kan starte opp i midten av mai slik det er foreslått i flere av innspillene. Fisk som går opp i mai vil likevel bli fiska på i juni. Senere sesongstart vil derfor nødvendigvis ikke gi mer fisk på gyteplassene om høsten. Ofte vil forholdene være mer gunstig for fiske i mai på grunn av høyere vannføring. Fylkesmannen støtter derfor forslaget fra fiskeinteressene om fiskestart i elvene fra 15. mai.

Fredrikstad kommune er positive til å forby kilenotfiske i sjøen. Dette begrunnes med at kilenotfisket har en vesentlig negativ effekt på mengden gytefisk som kan gå opp i elva, spesielt i mindre bekker og elver.

Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF) gir sin tilslutning til Arbeidernes JFF Halden sitt innspill til endring av forskrift om fiske etter laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva.

Norske lakseelver støtter direktoratets forslag om å ikke åpne for sjølaksefiske på norsk side, men mener at norske myndigheter må jobbe for at også det svenske sjølaksefisket (som beskatter fisk fra det nasjonale laksevassdraget Enningdalselva) må innstilles til man har kartlagt og funnet en mulig løsning på "red skin disease" som har rammet laksen i dette vassdraget de siste årene. NL støtter Arbeidernes Jeger og Fiskerforening Haldens høringssvar.

Arbeidernes Jeger og Fiskerforening (AJFF) har tidligere uttalt seg om behov for å begrense fiske med kilenot i sjøen for å få mere gytefisk opp i elva. Dette er fremmet gjennom NJFF og Norske Lakseelver. Dette blir enda mer aktualisert etter at Red skin disease (RSD) ble registrert i elva.

Foreningen peker på at Enningdalselva er den elva i Norge hvor laksen går tidligst opp om våren. Opprinnelig var fiske i Iddefjorden fra 1. mars. Etter at fiskeforeningen tok over forvaltningsansvaret på vegne av rettighetshaverne, har fisketida vært basert på lokale forhold. De har også vurdert fisketida utfra reglene i Ørekilelven i Sverige som er noenlunde lik Enningdalselva. Foreningen har bemerket en tydelig reduksjon i fiske etter at sykdommen Red

skin disease (RSD) kom i vassdraget. Hvis fiskestart utsettes til 1. juni, kan sannsynligvis ikke AJFF forvalte elva på grunn av manglende interesse og økonomisk forsvarlig drift. De ønsker å opprettholde dagens fiskestart fra midten av mai. Endrede klimatiske forhold, som gjør at laksen vandrer tidligere opp i Enningdalselva om våren, tilsier at fiske kan starte i mai. Kortere sesong kan foreningen leve med, men det må innebære fiskestart i mai og ut juni. AJFF nevner spesielt at engasjementet rundt RSD i samarbeid med Mattilsynet vil falle bort. Foreningen er kritisk til fang og slipp for hunnfisk.

Enningdalselva Elveeierlag har vært med i forvaltningen av Enningdalselva i mange år. De har utarbeidet driftsplan og årlig innrapportert fangst. Elveeierlaget mener at tiden nå er inne for å ta vare på laksestammen, sett i lys bl.a. av fiskesjukdommen i vassdraget. Kultivering av stedefgen stamme og biotopforbedring er vegen å gå. Imidlertid har utleie av fiske vært en viktig næring som vil bli skadelidende hvis fisketida settes til 1/6-31/7. I og med at laksen går opp i elva allerede tidlig om våren, vil utsatt fiskestart være dramatisk for de som har dette som næring. Grunneierlaget konkluderer med at de på det sterkeste går mot forslaget om å begrense fisketida til 1/6-31/7. Klimaendringer gjør også at fisken går tidligere på elva. Grunneierlaget foreslår derfor at fiskestart settes til 1. mai og avsluttes 31. juni slik som tidligere.

Kilenotfiskerne i Iddefjorden/Ringdalsfjorden protesterer mot forslaget om å forby kilenot i Iddefjorden/Ringdalsfjorden. Det er nå fire fiskere som fisker med kilenot. Disse mener at forbudet vil være en fullstendig overføring av fiskets verdi til elvegrunneierne. De finner det vanskelig å godta dette siden de taper både verdi, rekreasjon og hobby. Videre mener de at også elvefiskerne må ta sin del av ansvaret for å redusere fangsten. De kan imidlertid gjerne være med på å redusere fisketida og foreslår 16/5-15/7 (1 mnd. reduksjon).

7.1.3. Miljødirektoratets vurdering

Avtalen mellom Norge og Sverige om forvaltningen av laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva (avtalen) gir rammene for fisketid etter laks og ørret i det aktuelle området. Avtalen artikkel 4 (bestemmelser om fisket i Svinesund og Iddefjorden) sier at fiske etter laks og ørret med kilenot kun er tillatt i tiden fra og med 16. mai til og med 15. august, og at fiske etter laks og ørret med stang eller håndsnøre kun er tillatt i tiden fra og med 1. april til og med 30. september. Etter avtalen artikkel 10 kan det fiskes etter laks og ørret i Enningdalselva i tidsrommet 23. mai til 15. august. Avtalen artikkel 16 åpner for at fisket midlertidig kan stoppes eller begrenses gjennom nasjonale bestemmelser "i den utstrekning og for et slikt område som er nødvendig for å sikre fiskebestanden".

Nåværende bestemmer om fiske med kilenot Svinesund og Iddefjorden gir tre måneders fisketid for slikt redskap, noe som med god margin er de lengste fisketidene i landet. Miljødirektoratet har stor forståelse for at forslaget om å ikke åpne for kilenotfiske i sjø oppleves inngripende for

rettighetshaverne i området. Grunnet utbruddet av "Red skin disease" (RSD) i det nasjonale laksevassdraget Enningdalselva, vurderer direktoratet det som viktig for å sikre måloppnåelsen, at flest mulig hunnfisk får gå opp i vassdraget. Symptomene på RSD viser seg ikke før laksen kommer i ferskvann, noe som innebærer at utfisking av syke individer ikke er mulig i saltvann. Direktoratet foreslår derfor at det ikke åpnes for fiske med kilenot i Iddefjorden og Svinesund.

Til Norske Lakseelvers innspill, vil Miljødirektoratet vise til at det, i forbindelse med utbruddet av RSD i Enningdalselva, har vært kontakt mellom svensk og norsk lakseforvaltning. Det blir fra svensk side opplyst at sist noen fisket med faststående redskap i deres områder regulert i avtalen var i 2017.

Etter avtalen mellom Norge og Sverige om forvaltningen av laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva § 10 kan fiske etter laks og ørret i Enningdalselva tillates i perioden fra 23. mai til 15. august. Som flere høringsinstanser peker på, har Enningdalselva tidlig oppvandring av laks. Dersom retningslinjene for regulering av fiske etter anadrome laksefisk fra 2021 også hadde omfattet vassdrag/områder som forvaltes iht. bilaterale avtaler, ville Enningdalselva blitt vurdert å være kvalifisert for tidligere fiskestart enn 1. juni.

Grunnet utbruddet av RSD vurderer direktoratet at det er et behov for tilstedeværelse og oppsyn i vassdraget. Av samme grunn er det behov for at så mange som mulig av de friske hunnlaksene deltar i gytingen. Dette var bakgrunnen for at det ble foreslått å opprettholde en relativt lang fisketid i Enningdalselva, men med krav om gjenutsetting av frisk hunnfisk. På grunn av tidlig oppvandring av laks foreslår direktoratet at det åpnes for fiske allerede fra 23. mai, men at fisket avsluttes noe tidligere (15. juli), i tillegg til at frisk hunnlaks skal settes tilbake i vassdraget. Ved å avslutte fisket en måned tidligere enn i dag vil man unngå utstrakt gjenutsetting i den tiden vanntemperaturen er høyest, jf. Mattilsynets veileder om praktisering av fang og slipp. Der fiskereglene inneholder bestemmelser som forutsetter at fisk må settes tilbake, skal lokal forvaltning på kort varsel respondere dersom praksis ikke er eller vil være forenelig med retningslinjene for gjenutsetting av fisk.

7.1.4. Miljødirektoratets forslag til bestemmelse

Miljødirektoratet tilrår at Klima- og miljødepartementet fastsetter følgende endringer i forskrift 11. september 2013 nr. 1084 om fiske etter laks og ørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva (endringer i kursiv):

§ 4. Fisketider

Det åpnes ikke for fiske etter laks og ørret med kilenot.

Fiske etter laks og ørret med stang eller håndsnøre er kun tillatt i tiden fra og med 1. juni til og med 31. august.

§ 10. Fisketid

Fiske etter laks og ørret er tillatt i tiden fra og med 23. mai til og med 15. juli. Det er ikke tillatt å avlive frisk hunnfisk.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser er omtalt i høringsnotatets kapittel 11. Det gis en overordnet beskrivelse av de største konsekvensene av forslaget, og det redegjøres for hvem som påvirkes direkte av forslaget og hvordan.

De positive konsekvensene av reguleringene relaterer seg til bedre beskyttelse av bestandene av anadrome laksefisk på kort og lang sikt, hvorav mange av disse regnes som svake eller sårbare bestander med høy risiko for overbeskatning. Dette gir bedre måloppnåelse for forvaltningen av anadrome laksefisk, og bidrar til bedre beskyttelse av noen av verdiene knyttet til anadrome laksefisk.

De negative konsekvensene relaterer seg til å ikke åpne for fiske eller redusere fisket i nærmere definerte områder i sjø og elv. Det blir ikke åpnet for fiske med faststående redskap i sjø i 31 av 47 forvaltningsregioner. Fisketiden blir redusert i én forvaltningsregion. Videre åpnes det ikke for fiske i om lag 600 av de 1031 vassdrag som har fisketid i dag, og fisket ved utløpet av vassdrag begrenses.

Å ikke åpne for fiske langs kysten og i enkelte fjorder kan, under ellers like forhold, bidra til økt forekomst av laks i nærliggende fjorder og vassdrag. Dette gir en fordelingsvirkning der verdiene forbundet med fisket delvis "overføres" fra de som hittil har fisket langs kysten og fjordregioner, til noen av de som har fiskerettigheter og fisker i fjorder eller vassdrag der det fortsatt er åpent for fiske. Dette gjør det usikkert om foreslåtte reguleringer i sjø vil ha en netto positiv eller negativ konsekvens for samfunnet som helhet.

To virkninger som høringspartene har identifisert som ikke er beskrevet i høringsnotatet er imidlertid i) mindre muligheter til å kjøpe/velge villaks for befolkningen for øvrig (jf. høringsvar fra lokalmatbutikken Fiskby K), og ii) mindre muligheter for å utøve fiske for barn og unge (jf. høringsvar fra bl.a. NJFF og Norsk bondelag). Mindre villaks tilgjengelig for salg, vil føre til at antall berørte av reguleringene blir flere enn fiskerne som berøres direkte, men siden det ikke er gjort egne studier på dette, er det vanskelig å anslå omfang på denne effekten utover at det er snakk om en reduksjon i tilbudet på maksimalt 50 tonn. Dette rammer både enkeltpersoner og

næringsaktører i restaurantbransjen. Direktoratet mener imidlertid konsekvensene er relativt marginale.

De nye fiskebestemmelsene innebærer reduserte muligheter til å utøve fiske for barn og unge. Størrelsen på konsekvensen avhenger av hvilke alternativer som fins for fiske i nærliggende elver, sjøen og innsjøer. Samtidig fanges deler av konsekvensen opp av beskrivelsen av tapt rekreasjonsverdi forbundet med fiske.